

**Tompa Város Polgármesterétől
ELŐTERJESZTÉS
Tompa Város Önkormányzat Képviselő-testülete
2026. 08. 07. napi nyílt ülésére**

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatáról

Az előterjesztést készítette: Ritz Anita ügyintéző

Előadó: Kovács Gábor polgármester

Iktatószám: P/2429-1/2026

Mellékletek: Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tárgyalás módja: Az előterjesztést –Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 46. § (1) és (2) bekezdései alapján – nyilvános ülésen kell tárgyalni.

Szavazás módja: Az Mötv 48. §. (1) bekezdése alapján nyílt szavazás, a határozati javaslat elfogadásához az Mötv. 50. § alapján – a Képviselő-testület egyszerű szavazattöbbsége szükséges.

Tompa 2026. július 15.

Kovács Gábor
Polgármester

Jezsékne Kovács Szilvia
Jegyző

Előterjesztés

Tompa Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata

Tisztelt Képviselő-testület!

Tompa Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 81/2024.(VII.25.) határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (továbbiakban: HEP), mely elkészítése az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Eb.tv.) előírásai alapján készült el.

Az Eb.tv. 31. § - a a következők szerint rendelkezik:

„(1) A község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt éve szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.”

Az Eb. tv. 31.§ (4) bekezdése szerint:

„A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.”

Az Eb. tv. 31.§ (6) bekezdése alapján a települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.(XII.27.) kormányrendelet rendelkezései, a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet szabályai meghatározzák a Helyi Esélyegyenlőségi Program tartalmi követelményeit.

HEP fentiek szerinti felülvizsgálatát 2 évente szükséges megtenni.

Kérem a Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni szíveskedjen!

Határozati javaslat

Tompa Város Önkormányzata Képviselő-testülete a „Tompa Város Helyi Esélyegyenlőségi Program 2024 - 2029” elnevezésű dokumentumot az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31.§ (1)-(2) bekezdései alapján áttekintette és változtatás nélkül hatályban tartja.

Határidő: azonnal

Felelős: Kovács Gábor polgármester

Tompa, 2026. július 15.

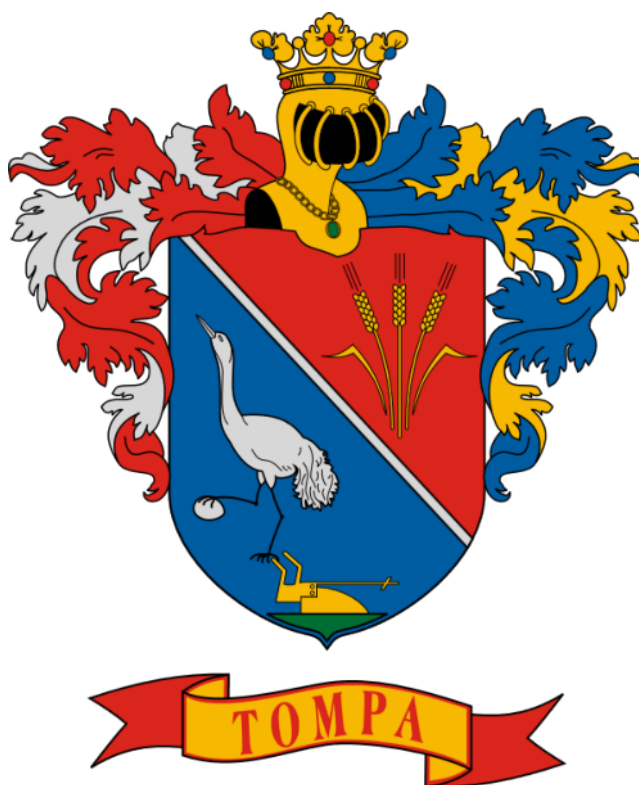

Kovács Gábor
Kovács Gábor
Polgármester

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tompa Város Önkormányzata

HEP 2024-2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	19
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	42
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	66
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	73
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	79
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	83
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	84
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	85
10. A HEP IT részletei	85
10.1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	85
10.2. Jövőképünk.....	86
10.3. Megvalósítás	95
10.4. Elfogadás módja és dátuma.....	99

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (továbbiakban: **Ebktv.**) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentummal, Tompa Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait. Az önkormányzat az Ebktv. 31. § (2) bekezdése alapján e programmal összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más dokumentumait, és a HEP elkészítésébe bevonja partnereit, különösen a településen működő civil szervezeteket és intézményfenntartókat.

A település bemutatása

Tompa településtörténete egészen az i.e. időkre nyúlik vissza, hiszen Kr. e. I. század második felében már éltek e területen különböző népek. Tompa területén több hun-kori temetőt találtak. Tompa, mint férfinév már 1055-től előfordult. A település névadója esetleg Tompa László kun-kapitány lehetett, akit 1370-ben említenek egy oklevélben. 1439-ben Albert király a települést és környékét – Szabadkát, Kiskunhalast és Madarast – Hunyadi Jánosnak adta zálogba. 1572-től a település Szabadkához tartozott, Tompa-pusztának hívták. A kiegyezés után Redl bárónak volt itt a legnagyobb földbirtoka, aki kastélyt és kápolnát építtetett birtokán.

Tompa egyetlen középülete sokáig az 1876-ban elkészült iskola volt. A község népessége 1880-ban 4700, 1890-ben már 7400 fő volt, és 1629 házat laktak. 1900-ban fejeződött be a település keleti határán húzódó vasút építése. A vasút azért épült olyan távol a településtől, mert Redl Imre földesúr nem engedte meg, hogy birtokait kettészelve. 1911-ben épült az első templom, s ekkor létesült az állandó csendőrs is. Tompa-pusztá ekkor még nem vált községgé, de hivatalosan településsé nyilvánították.

1922. április 12-én Tompa hivatalosan is önálló községgé vált. Bács-Bodrog vármegye bácsalmási járásához csatolták. A faluban ekkor 5000 ember élt kb. 1200 házban. 1926-30 között Tompán hat iskola épült.

A ma is álló, városházaként funkcionáló községháza 1928-ban épült. Hét évvel később, 1935-ben már a villanyvilágítás kiépítését is elkezdték, s kikövezték a Tompán is áthaladó Tompa és Szabadka közti utat.

Bölcsőde 1953. áprilisától 1971. december 31-ig időszakosan, 1972. január 1-jétől 1990. december 31-ig folyamatosan működött, megszűnt 1991. január 1-jén. 2020. szeptemberében egy sikeres pályázatnak köszönhetően ismét bölcsőde kezdte meg működését a településen. Az óvoda mögötti üres területen került kialakításra egy modern, minden igényt kielégítő 20 férőhelyes bölcsőde, mely a következő gondozási évtől már 24 férőhelyre bővült.

Óvodát 1930-as években szerveztek először, 1958-ban már 2 csoporttal működött, jelenlegi helyére 1969. július 12-én került. 1973. szeptember 1-jén egy csoportszobával, 1976. szeptember 1-jén egy teljesen új épületszárnyal bővült.

Iskolai oktatás Tompán 1876 óta működik, 1973-ig a következő iskolákban folyt oktatás: Zsíroskúti iskola, Betyársori iskola, Szabadkai úti iskola, Erdőgazdaság, Csajkás sori iskola, Dózsa majori iskola. 1973. szeptember 1-jétől Bem u. 22-24. szám alatt folyik az oktatás.

A földosztást követően 5122 kataszteri hold lett kiosztva 1031 fő részére. Új Élet és Szabadság Termelőszövetkezet alakult 1950-ben, Kossuth Termelőszövetkezet 1960-ban. A Szabadság és a Kossuth Termelőszövetkezet a rendszerváltásig meghatározó szerepet töltött be a foglalkoztatásban és a termelésben. Kisipari termelőszövetkezet (ktsz) 1951-ben alakult, 1953-ban fúzió történt Tompa, Kelebia és Kisszállás szövetkezeteivel, és Tompa székhellyel működött tovább a ktsz, 4 részlegben folytatott termelést, megszűnt 1992. október 31-én.

A takarékszövetkezet elődje, a hitelszövetkezet 1938. október 23-án jött létre. Takarékszövetkezetté 1957. december 1-jén alakult, amelynek később három községben és Szeged városban volt kirendeltsége, a Takarékbank Zrt-be történő beolvadás, majd az MBH Bank Nyrt-vel történő egyesülés és a működés racionalizálása következtében végül 2023-ban megszűnt a tompai pénzintézeti fiók is.

Földműves szövetkezet alakult 1946. május 1-jén. Elődje a Tompai Hangya Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet 1921. szeptember 11-én alakult 943 taggal. A Tompa és Vidéke Körzeti Földműves Szövetkezet 1962. december 31-én alakult meg.

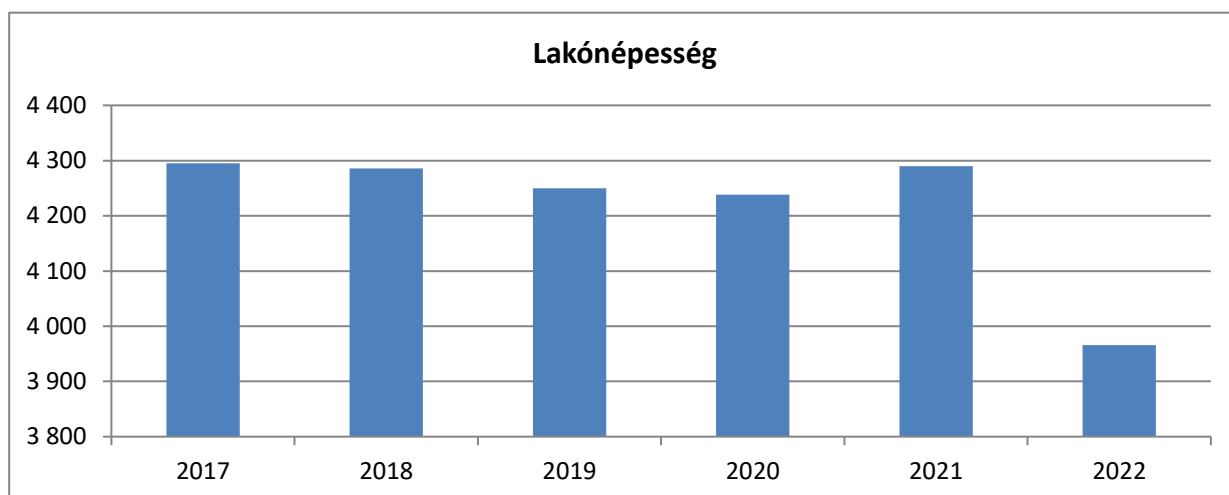
1970. augusztus 1-jén Tompa nagyközség lett, 1978-ban határátkelő nyílt a településen. A település 2004. július 1-jén városi rangot kapott.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	4 295	bázis év
2018	4 286	99,79%
2019	4 250	99,16%
2020	4 238	99,72%
2021	4 290	101,23%
2022	3 966	92,45%

Forrás: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: **TeIR**), KSH Településstatisztikai adatbázis rendszere, az ország valamennyi településére településstatisztikai szemszögből gyűjti egybe a legfontosabb számszerű információkat, idősorrendben és témacsoportonként rendszerezve (továbbiakban: **KSH-TSTAR**)

A népszámlálási lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve, ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek.

Tompa lakosság számában többnyire folyamatos csökkenés figyelhető meg, kivéve a 2021-es évben, mikor az előző évek tendenciájához képest kisebb növekedés történt.

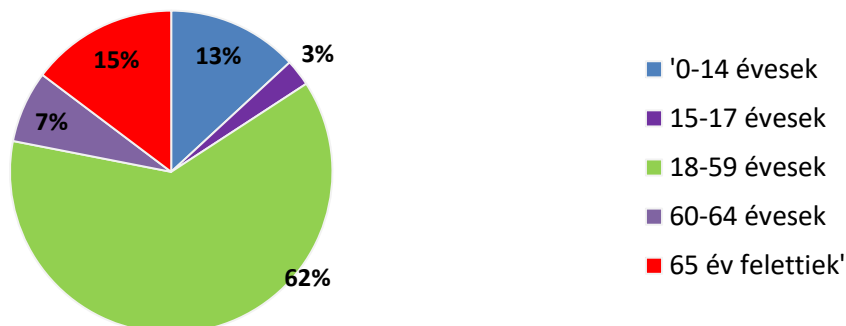
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 316	2 331	4647	49,84%	50,16%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			107	2,30%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	304	286	590	6,54%	6,15%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	62	69	131	1,33%	1,48%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 442	1 236	2678	31,03%	26,60%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	167	172	339	3,59%	3,70%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	341	568	909	7,34%	12,22%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

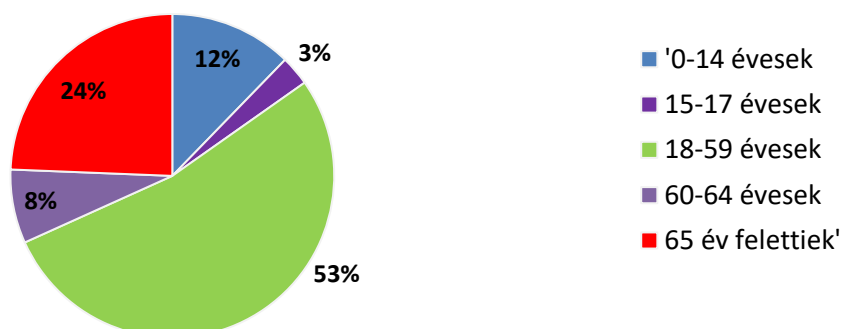
Az állandó népesség az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (tanulás, munkavállalás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

A 2. számú táblázat az állandó népesség összetételét mutatja meg nemek és korcsoportok szerint. Tompa népesség összetételében a nemek közötti arányok eltolódása leginkább a 18-59 éves és a 65 év feletti korosztályban figyelhető meg, előbbinél a férfiak, utóbbinál a nők aránya magasabb.

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

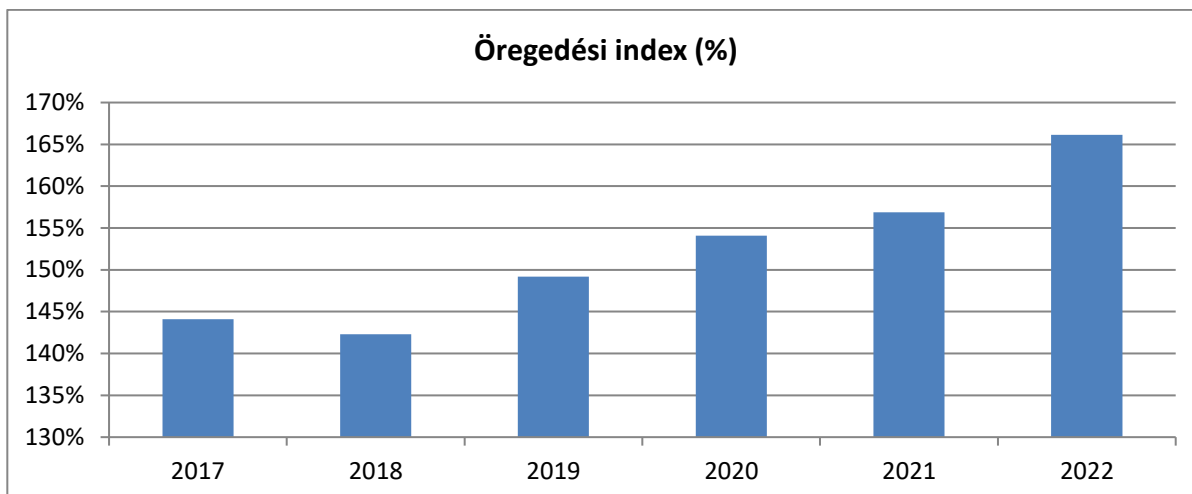

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	882	612	144,12%
2018	888	624	142,31%
2019	901	604	149,17%
2020	909	590	154,07%
2021	913	582	156,87%
2022	937	564	166,13%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

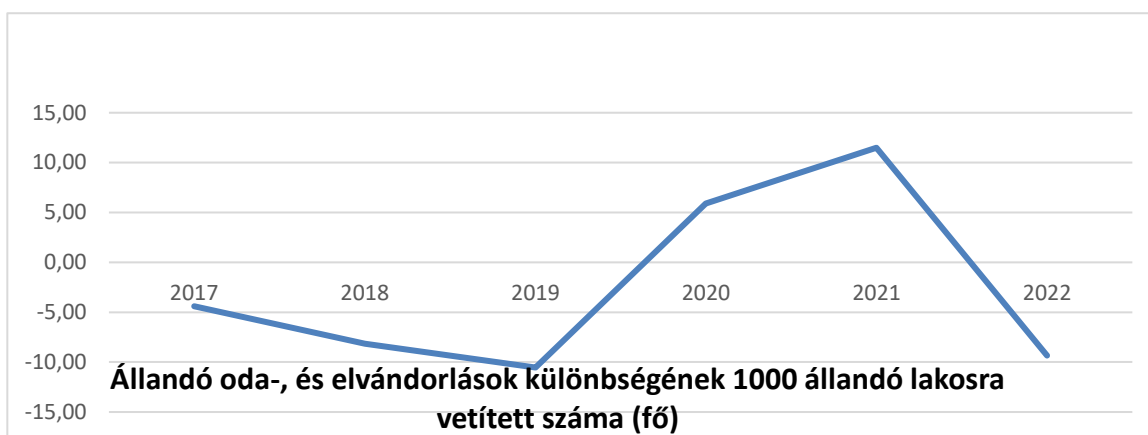
A 3. számú táblázatból jól látható, hogy Tompa népessége folyamatosan öregszik: 2017-ben 1 fő 14 éven aluli gyermekre 1.4 fő 65 év feletti jutott, míg 2022-ben ez 1,6 fő.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-4,41
2018	-8,16
2019	-10,54
2020	5,89
2021	11,49
2022	-9,35

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlások nagy eltéréseket mutatnak a különböző években. A 2020. és 2021-es években a bevándorlások jelentősen nőttek a koronavírus járvány hatására. 2020-ban látványosan felgyorsult a legnagyobb magyar városok népességének csökkenése, miközben a környékükön lévő települések lakosságának emelkedése ugyanilyen látványosan nőtt. Ez a folyamat 2022-re visszaállt a 2020 előtti időszakra jellemző ütemre.

A fiatalok külföldre vándorlása következtében az időseket az elmagányosodás, a társas kapcsolatok hiánya is fenyegeti. Ennek kompenzálásához egyre inkább felértékelődik a szociális ellátórendszer szerepe, valamint az idősek minőségi életvitelét támogató civil és egyéb fenntartású szervezetek jelenléte és működésük támogatása. Mindemellett kiemelt szerep jut az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításának.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-8,13
2018	-6,06
2019	-7,73
2020	-11,78
2021	-8,68
2022	-6,08

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

Az 5. számú táblázat adatai alapján az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma negatív előjelű, azaz még mindig a halálozások száma vezet a születésszámmal szemben.

Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Tompa Város Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)¹ által:

- a diszkriminációmentességet,²
- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,³
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,⁴
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.⁵

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben – mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél különösen hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyeinek javítását célozza a településen. Valójában számolni kell a tanyán élő, és több hátránnyal egyidejűleg érintett célcsoport tagjaival is. Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint másokét. A HEP-ek létrehozhatnak egy egységes a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert is az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. „Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászoruló - romák, gyermekek, idősek, nők, fogyatékossgal élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetőek

¹ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1. § (1) bek.

² 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4. § (1) bek. ab) pont.

³ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5. § (1) bek. e) pont.

⁴ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4. § (1) bek. bb) pont.

⁵ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4. § (1) bek. b), ba), ca) pont.

legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.”⁶

A HEP-ek alkalmat és lehetőséget teremtenek helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és más felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.⁷

A HEP helyzetelemző részének céljai:

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.⁸ E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

A HEP IT céljai:

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.⁹ További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.¹⁰

A felzárkózás-politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékkal élő személyek, nők és az idősek – helyzete és életminősége javuljon.¹¹

⁶ MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA (MNTFS) II. TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) Frissített változat. p. 119.

⁷ MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

⁸ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1. § (4) bek.

⁹ Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1. § (3-4) bek.

¹⁰ Alaptörvény XXV. cikk.

¹¹ MNTFS 2030. p. 166.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország nemzetközi és szupranacionális jogból származó kötelezettségeire, és a nemzeti hagyományaira való tekintettel, az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód előmozdítása nemzeti feladat. Az Alaptörvény különösen a II. cikk, és a XV. cikk (4) pontjára való tekintettel megállapítható, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” A HEP elkészítésének kötelezettségét az Ebktv. 31. § (1) bekezdése tartalmazza. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete tartalmazza.¹² A HEP alkalmazása során figyelemmel kell lenni más, az esélyegyenlőséget érintő jogszabályra is, különösen:
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés terén a nemzetközi, a szupranacionális, és a nemzeti célkitűzések egybeeshetnek. Nemzetközi¹³ célkitűzések:

1. **Nincs szegénység**
2. **Nincs éhség**
3. **Jó egészség és jó közérzet**
4. **Minőségi oktatás**
5. **Nemek közötti egyenlőség**
6. **Tiszta víz és higiénia**
7. **Megfizethető és tiszta energia**
8. **Tisztességes munka és gazdasági növekedés**

¹² Vö. Jat.24. § (1) bek.

¹³ Forrás: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (2017) határozata, amelyet a Közgyűlés 2017 július 6-án fogadott el, a Statisztikai Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrenddel kapcsolatos munkája (A/RES/71/313).

9. Ipar, innováció és infrastruktúra
10. **Csökkentett egyenlőtlenség**
11. Fenntartható városok és közösségek
12. Felelősségteljes fogyasztás és termelés
13. Klíma akció
14. Élet a víz alatt
15. Élet a szárazföldön
16. **Béke, igazságosság és erős intézmények**
17. **Partnerség a célokért**

Szupranacionális¹⁴ célkitűzések:

A Területi Agenda figyelembe veszi a közelmúltbeli szakpolitikai kereteket és menetredeket.¹⁵ Európa egységességének megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy **hidat képezzünk** az eltérő jövedelmű, oktatási háttérű, kultúrájú, vallású, valamint különböző hagyományokkal rendelkező emberek között. Elő kell segítenünk a civil társadalom tagjai közötti együttműködést, és fokoznunk kell a szolidaritásukat a **szegregáció csökkentése**, valamint a **társadalmi befogadás** előmozdítása érdekében, a **sokszínűséget** pedig az **általános jóllét** szolgálatába kell állítanunk.¹⁶

Nemzeti célkitűzések:

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.), majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.) 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), illetve. a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2021–2024. évekre szóló kormányzati intézkedési terve (Kormány 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozata) amely a következő évekre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait:

- I. Születés és gyermekkor
- II. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig
- III. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód
- IV. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság
- V. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem
- VI. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás
- VII. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés
- VIII. A Stratégia megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnerség
- IX. A Stratégia nyomon követése, monitoring

Társadalmi felzárkóztatást az MNTFS-en kívül, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmazzak:

¹⁴ Forrás : Területi Agenda 2030.

¹⁵ Forrás : Területi Agenda 2030 : Idetartozik többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és a fenntartható fejlődési célok (2015), a Párizsi Megállapodás (2015), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Új városfejlesztési menetrendje (2016), az Európai Bizottság „Fenntartható Európa 2030-ra” című vitaanyaga (2019), a 2021–2027- es időszakra szóló, jövőbeli uniós kohéziós politikára irányuló javaslat (2018), az Európai Unió városfejlesztési agendája (2016), az Új Lipcsei Charta (2020), a Jobb életminőség a vidéki területeken című Cork 2.0 nyilatkozat (2016), az OECD város- és vidékpolitikára vonatkozó elvei (2019), az európai zöld megállapodás és az ahhoz kapcsolódó Fenntartható Európa beruházási terv és méltányos átállási mechanizmus (2020), az uniós helyreállítási program (2020), valamint az Európai Unió Tanácsa releváns következtetései.

¹⁶ Bővebben lásd:MAKKOS Nándor: A szegregátumok megszüntetésének lehetőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXV. évfolyam 3.szám pp 40-44 (2023)

1. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
2. Digitális Gyermekvédelmi Stratégia (2016-)
3. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)
4. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)
5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)
6. Új Roma Stratégia (2019-2030)
7. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) ¹⁷
8. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)
9. Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)
10. Nemzeti Digitalizációs Stratégia (2022-2030)

1. „Legyen jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

2. Digitális Gyermekvédelmi Stratégia (2016-)

A Kormány a 1488/2016. (IX.2.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját az InternetKon eredményei alapján készítette el a magyar társadalom és a magyar nemzetgazdaság digitális fejlesztését célzó Digitális Jólét Programot. A program részeként elkészült Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját a fentiekén túl az a felismerés hívta életre, hogy a digitális kultúra egyre növekvő mértékben, meghatározó módon befolyásolja mindennapi életünket, társadalmunkat és gazdaságunkat. A tudatos internethasználat mint a digitális kultúrához való hozzáférés csatornája az egyik legfontosabb, rendkívül összetett képesség. Amennyiben a megfelelő képességekkel rendelkező fiatalok biztonságos környezetben tudják használni a digitális világ nyújtotta lehetőségeket, úgy nemcsak a saját egyéni versenyképességük javul, hanem közösségüké, így összességében az országé is.

3. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)

A Kormány által 1858/2016. (XII. 27.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Startup Stratégiáját az a felismerés hívta életre, hogy a digitális átalakulás nem választás kérdése: olyan elkerülhetetlen jelenség, amelyre mindenkinek fel kell készülnie, hiszen 20. századi tudással senki nem lehet versenyképes a 21. században. A digitális eszközöket és szemléletmódot be kell vinni a tantermekbe, mivel napról napra mélyebben integrálódnak a hétköznapi életünkbe is. A felnövekvő generáció versenyképessége, munkaerőpiaci esélyei szempontjából is elkerülhetetlen az oktatási rendszer azonnali és radikális digitalizálása: most dől el, hogy a magyar fiatalok milyen szerepet töltenek majd be az európai munkaerőpiacon, ahogy az is, hogy a magyar nemzetgazdaság milyen szerepet kaphat a nemzetközi versenyben. A felkészülés legjobb eszköze természetesen az oktatásban való tudatos részvétel, az egész életen át tartó tanulás. Ennek megfelelően a Digitális Jólét Program (DJP) kiemelt területei közé tartozik Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájának elkészítése, hiszen a 21. században nem lehet múlt századi módszerekkel tanítani és tanulni.

¹⁷ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

4. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)

126/2008. (XII. 4.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről:

Magyarország gazdasági kibontakozása a tudás- és képességigényes ágazatok fejlesztésével valósulhat meg. Ezen ágazatok fejlődése szempontjából kulcsfontosságú, hogy az adott tudás- és képességtartalomban kiemelkedő teljesítményre képes fiatalok, a tehetségek felszínre kerülnek-e, tehetségük kibontakozhat-e, hasznosulhat-e, a tehetségek pályájukon kellő és folyamatos segítséget kapnak-e és - mindezek következtében - képes lesz-e az ország megtartani a legkiválóbb tehetségeit. A tehetségek megtalálása és folyamatos fejlesztése a tehetséges fiatal számára mással nem pótolható kitörési, érvényesülési esélyt jelent. A tehetségek ma már egy adott ország versenyképességét meghatározó kulcstényezővé léptek elő. Ebből is következően a tehetségek megtalálása nem csak a tehetségek és családjuk magánügye, hanem nemzeti ügy, hiszen a tehetség hasznosulása a közvetlen haszon mellett a legversenyképesebb termelés kifejlesztésével és idevonzásával is a teljes nemzetnek többletlehetőségeket teremt. Így a tehetségek segítésének nemzeti programja gazdasági, esélyjavító és társadalomépítési program is.

A tehetségsegítés komplex formái szervesen illeszkednek a köz- és felsőoktatás megújítását célzó törekvésekhez, a kompetencia alapú, az egyének tanulási sajátosságait is figyelembe vevő oktatás elterjesztéséhez. A tehetségek segítése és fejlesztése az életpálya helyes irányba terelését, az életpálya sikerességének segítését, az innováció és kreativitás ösztönzését és elterjedését, a gazdasági növekedést, a magasabb versenyképességet, az esélyegyenlőtlenségek csökkentését, a magasabb társadalmi mobilitást, a hátrányos helyzet leküzdését és a kistérségek, valamint az egész társadalom kohézióját egyaránt szolgálják. A Nemzeti Tehetség Programnak a foglalkoztatási stratégiában példa- és értékteremtő szerepe van, a magyar gazdaság fejlődésében pedig kitörési pont lehet.

A tehetségek segítése nem áll meg a határoknál. A határon túli magyarság tehetségsegítői (Magyar Tehetségsegítő Szervezetek – MATEHETSZ Egyesület) hagyományainak megismerése, hasznosítása, a határon túli kezdeményezésekkel való folyamatos együttműködés a tehetségsegítést ilyen értelemben nemzeti üggyé is teszi.

A tehetségek segítésében eddig elért, és a Nemzeti Tehetség Program megvalósítása során várható további eredmények nemcsak Magyarország, hanem az Európai Unió egésze számára is kiemelkedően értékes, más országokban is adaptálható tapasztalatot jelenthetnek, amelynek terjesztése hozzájárul az ország nemzetközi elismertségének növekedéséhez.

5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)

Az Országgyűlés 62/2022. (XII. 9.) OGY határozata a 2026-ig szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programot. A program stratégiai és horizontális céljai: 1. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése. 2. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata. 3. Az erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése. 4. A környezetbiztonság javítása. 5. A társadalom környezettudatosságának növelése. 6. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése.

Környezeti nevelés és oktatás keretében szükséges különböző környezeti nevelési és oktatási programok megerősítése. Köznevelési intézményekben a környezeti nevelés, és a fenntartható életmódra nevelés részét képezi a nevelési-oktatási feladatoknak. Kereteit elsősorban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Nemzeti Alaptanterv jelentik, valamint az erre épülő kerettantervek ajánlásai. A környezeti nevelés egészintézményes kiválósági hálózata a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata, valamint a Magyarországi Ökoiskola Hálózat. Jelenleg hazánkban minden negyedik gyermek Zöld Óvodába és minden harmadik tanuló ökoiskolába járhat.

A felsőoktatásban tovább gyarapodtak a környezet- és természetvédelmi tárgyú graduális, posztgraduális és PhD programok. A környezeti nevelés és oktatás a személyes példaadással párosuló ismeretátadáson keresztül, a képzés pedig a fenntarthatóságra neveléssel, az ehhez szükséges tudás átadásával ösztönzi a környezettudatos szemlélet alakulását annak érdekében, hogy az egyén képes legyen döntéseiben és életvitelében is alkalmazni, viselkedése szerves részévé tenni az elsajátított ismeretanyagot.

6. Új Roma Stratégia (2019–2030) (A stratégia csak a határozatban megjelölt településeket érinti)

A Kormány 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozata az Új Roma Stratégiával (2019–2030) összefüggő feladatok meghatározásáról című dokumentumban a) megállapítja, hogy az általa megtárgyalt Új Roma Stratégia (2019–2030) című dokumentum (a továbbiakban: Stratégia) intézkedési tervek és intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat; b) felhívja a miniszterelnöki biztos kinevezéséről szóló 3/2019. (IV. 18.) ME utasítással kinevezett miniszterelnöki biztost (a továbbiakban: miniszterelnöki biztos) és a belügyminisztert, hogy a Stratégia tervezetét egészítsék ki a 2021–2027-es európai uniós tervezési ciklus forrásfelhasználásának feltételeiről szóló elemekkel. Felelős: miniszterelnöki biztos belügyminiszter Határidő: a feltételek ismertetését követő 90. nap.

7. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)¹⁸

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:

- a) A női-férfi munkamegosztás elősegítése
- b) A nők „láthatatlan”, „fizetetlen” munkájának fokozott elismerése
- c) A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében
- d) A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás munkahelyi, vállalati bölcsődék és óvodák számának növelésével figyelembe véve a meglévő óvodák kapacitását;
- e) Szemléletmód formálás az oktatásban
- f) Szemléletmód formálás a vállalati magatartásban az 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozatban foglalt a vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó Cselekvési Terv aktualizálása a vállalatok felelős magatartásának erősítése érdekében;
- g) Család-és gyermekbarát környezet kialakítása

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony.

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése.

8. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023–2034)

A 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról című dokumentum az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg az idősügyi stratégia célkitűzéseihez szükséges kormányzati beavatkozási feladatokat. Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó idős generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél. Az idősekről való gondolkodás felöleli a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-kozművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi

¹⁸ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A stratégia prioritásai:

1. Esélyegyenlőség, pozitív reakciók az idősödés és a hosszabbéletűség Társadalompolitikai kihívásaira, fellépés az ageizmus ellen

A Stratégiában megfogalmazottak rámutatnak arra, hogy fokozni kell az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között. A társadalmi szemlélet változtatása azért is szükséges, hogy csökkenjen az időséssel szembeni negatív sztereotípiák térnyerése.

2. Társadalmi részvétel és bevonódás, közösségi megbecsültség

A Stratégia lényege egy társadalmi szemléletváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősödésről való gondolkodásban lényeges a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása.

3. Élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm, az autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra

Az idős emberek számára képzésekkel is biztosítani kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önségítés lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének, a generációk közötti együttműködés lehetőségeinek bővítését is.

4. Biztonság és megfelelő életminőség, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása, az emberi méltóság megőrzése és a funkcionális önállóság elősegítése

Az idős emberről a maga emberi teljességében kell gondolkodni. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére kell fordítani és nem szabad kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra leszűkíteni. A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az idős emberek jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre, figyelembe véve azt, hogy az idős embereknek egyéni eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az idős embereknek úgy kell hozzáférniük a különféle szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az idős emberek számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltukról.

5. Aktivitását és függetlenségét, társadalmi presztízsét megőrző idősödő és idős ember

Az Időügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind megelőző (pro-aktív), mind a jelenlegi helyzetre választ adó (reaktív) megközelítéseket tartalmaznak. A Stratégiában foglaltak megvalósítása a társadalom valamennyi csoportját érinti – a fiataloktól a nagyon idősökig. A Stratégiában megfogalmazott időspolitika megvalósítása lehetővé teszi az idős emberek önbecsülésének növelését, méltóságának megőrzését, valamint a társadalom többi korcsoportja részéről az idős emberekkel szembeni tisztelet növelését.

9. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

Az Országgyűlés 15/2015. (IV.7.) sz. határozatával fogadta el az Országos Fogytékosságügyi Programról szóló határozatát, melyben felkéri a Kormányt, hogy jogalkotó és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket, feladatokat és célkitűzéseket, dolgozzon ki Intézkedési Tervet, számoljon be a célkitűzések megvalósulásáról az Országgyűlésnek.

Az Országgyűlés felkéri a kormányzati és civil szervezeteket, hogy egyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósításáért, a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében, a fogyatékos személyeket arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben. Felkéri továbbá a felelős minisztert, hogy a programot tegye közzé az általa vezetett minisztérium honlapján felolvasó szoftverekkel használható elektronikus formában, magyar jelnyelven és könnyen érthető formátumban, továbbá a látássérültek érdekképviselőjét ellátó országos szervezeten keresztül Braille-formátumban.

10. Nemzeti Digitalizációs Stratégia (2022-2030)

A digitális eszközöket és alkalmazásokat nem használó munkavállalók foglalkoztathatósága napról napra csökken, ahogy a digitális világtól távolmaradó vállalkozások versenyképessége is.¹⁹ A 16 és 65 év közötti azon európai felnőttek 20–25 %-a esetében, akik (többek között) a digitális készségek terén alacsony jártassággal rendelkeznek, nagyobb a veszélye annak, hogy munkanélkülivé válnak. Esetükben nagyobb az esélye az elszegényedésnek, így a társadalmi kirekesztődésnek, növekednek az egészségügyi kockázatok, és csökkenhet a várható élettartam. Ezen tényezők negatívan befolyásolják az egyén foglalkoztathatóságát, egy gazdaság hatékonyságát és egy társadalom integritását egyaránt. A digitális készségek fejlesztése a lakosság, a vállalkozások és az államigazgatás szintjén egyaránt pozitív versenyképességi és foglalkoztatási hatású, ráadásul hozzájárul a makrogazdasági növekedéshez és az esélyegyenlőség erősítéséhez. A digitalizáció terjedése elősegíti az izolációban élők, a szociálisan hátrányos helyzetűek, valamint a fogyatékossgal élők digitális esélyegyenlőségét, valamint az oktatáshoz való hozzáférés terén növeli az esélyegyenlőséget. Ezáltal az életminőség javulását is lehetővé teszi a fizikai mobilitásból és a földrajzi távolságokból fakadó akadályok lebontásával. A digitális gazdaság fejlődéséhez, a polgárok digitális jólétéhez, a hatékony és korszerű digitális szolgáltatások biztosításához nélkülözhetetlen a rendkívül nagy kapacitású és magas minőségű digitális kommunikációs infrastruktúra rendelkezésre állása. Ez a nemzetgazdasági és vállalati versenyképesség, az oktatás, az egészségügy, valamint az esélyegyenlőségi, foglalkoztathatósági megfontolások miatt egyaránt fontos. A digitális transzformáció kedvező hatását a mindennapokban a hatékonyabb erőforrás-gazdálkodás, a piacképes üzleti modellek, a magasabb minőséget és esélyegyenlőséget biztosító oktatás és digitális közszolgáltatások elősegítése révén fejtheti ki. A Nemzeti Digitalizációs Stratégia (NDS) átfogó célja, hogy Magyarország a gazdaság, az oktatás, a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység, illetve a közigazgatás területén felismerje és kihasználja a digitalizációban rejlő lehetőségeket, ezzel jelentős mértékben járulva hozzá az ország versenyképességének és a polgárok jólétének növekedéséhez. Fontos szempont a szolgáltató, az esélyek kiegyenlítésére és a párbeszédre törekvő állami hozzáállás következetes képviselete, illetve a támogató működés megerősítése. A digitális készségek fejlesztése és a digitális szakadék csökkentése, valamint a már rendszeres internethasználók tudatos IKT használatának ösztönzése a digitális ökoszisztéma egyik legfőbb kihívása – akár versenyképességi, akár foglalkoztatás-politikai, akár esélykiegyenlítési szempontból tekintjük. A digitális eszközöket és alkalmazásokat nem használó munkavállalók foglalkoztathatósága napról napra csökken, ahogy a digitális világtól távolmaradó vállalkozások versenyképessége is. A digitális tudás továbbá képessé tesz más kulcskompetenciák elsajátítására, amelyek a modern állampolgári lét feltételei. A digitális kompetencia tudatos, államilag koordinált és támogatott fejlesztése a lakosság, a vállalkozások és az államigazgatás szintjén egyaránt pozitív versenyképességi és foglalkoztatási hatású, ráadásul hozzájárul a makrogazdasági növekedéshez és az esélyegyenlőség erősítéséhez.

¹⁹ Forrás: A lakossági digitális kompetenciák fejlesztésének középtávú koncepciója, Progress Consult, 2018.

2.1 Kapcsolódás stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az egyes önkormányzati programok, így a gazdasági program, a szolgáltatástervezési koncepció, a településfejlesztési stratégia, településrendezési terv, településfejlesztési koncepció a saját területére vonatkozólag határozza meg az esélyegyenlőséget előmozdító célokat, intézkedéseket.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Halasi Többcélú Kistérségi Társulás

A mai magyar területrendezés alapszintjei: az ország, a régió, a vármegye és a kistérség. A kistérségek illetékességi területei a KSH által kialakított körzetek. Az itt működő önkormányzatok képviselőtestületei közös területfejlesztési programok megvalósítása érdekében hozták létre a társulásokat. Kiskunhalas és nyolc települési önkormányzat, - közöttük Tompa városa is - a 2004. évi CVII. törvény alapján 2005. február 1-i hatállyal megalapította a Halasi Többcélú Kistérségi Társulást. A Kistérségi Társulás feladatai közoktatás területén a pályaválasztási tanácsadás, gyógytestnevelés, logopédiai ellátás megszervezése, a szociális ellátórendszeren belül pedig a családsegítés és gyermekjóléti alapellátás, az idősek gondozása, napközbeni ellátása, továbbá a házi segítségnyújtás megszervezése. A Társulás célja a kistérség összehangolt fejlesztésének előmozdítása, a kistérségi önkormányzati közszolgáltatások színvonalának emelése. 2013. január 1. napjától hatályát veszítette a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól szóló 2004. évi CVII. Törvény, valamint a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény, ez azonban nem eredményezte a kistérségi társulások automatikus megszűntetését, a jelenlegi társulások a megállapodások, szervezeti és működési szabályzataik alapján működhetnek tovább.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,²⁰ kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A program elkészítése szempontjából releváns adattípusokat a 321/2011.(XII.27.) Korm. rendelet 4. §-a tartalmazza. A statisztikai adatok jelentős részét az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs rendszerből (TEIR adatbázis), valamint a helyi nyilvántartásokból, szakmai beszámolókból gyűjtöttük össze. Azokban az esetben, ahol egyáltalán nem álltak rendelkezésünkre adatok ott a 2022. évi népszámlálás adataiból, illetve a rendelkezésre álló önkormányzati, intézményi adatokból indultunk ki.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

²⁰ Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

Az emberi méltóság minden egyén, és társadalmi csoport tekintetében egyenlő, korlátozhatatlan, visszavonhatatlan, megkérdőjelezhetetlen. Nem megengedhető „A roma kisebbséggel szemben megfogalmazott olyan véleményesítő kijelentés, amely figyelmen kívül hagyja a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság értékét.”²¹ A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége abban az esetben fedi egymást, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény célcsoportba tartozik. A romák és mélyszegények egy célcsoportban való említése a HEP-ben a munkahelyteremtéssel foglalkoztatással, oktatással és képzéssel, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal, szegregátummal, helyi közélettel kapcsolatban indokolt lehet.

Fontos, hogy a jogalkotó több irányból kívánja a nemzetiségi lakosság esélyeit növelni. Egyrészt, az Njt. 81. § (1) bek. által meghatározott nemzetiségi jogok, „különösen a kollektív nyelvhasználat, hagyományápolás és kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás kérdéskörében a nemzetiségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati határozatot a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértésével hozhatja meg.” Az Njt. 81. § (1a) bek. alapján, a nemzetiségi önkormányzat részére az (1) bekezdésben biztosított egyetértési joggal kapcsolatban, a nyilatkozat megtételére - jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - harminc nap áll rendelkezésre. A határidő - bármely érdekeltnek a másik félhez intézett nyilatkozata alapján - egy alkalommal további tizenöt nappal meghosszabbodik. A határidő jogvesztő. Másrészt, az Njt. 115. § d) pontja alapján a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata „d) a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.”²²

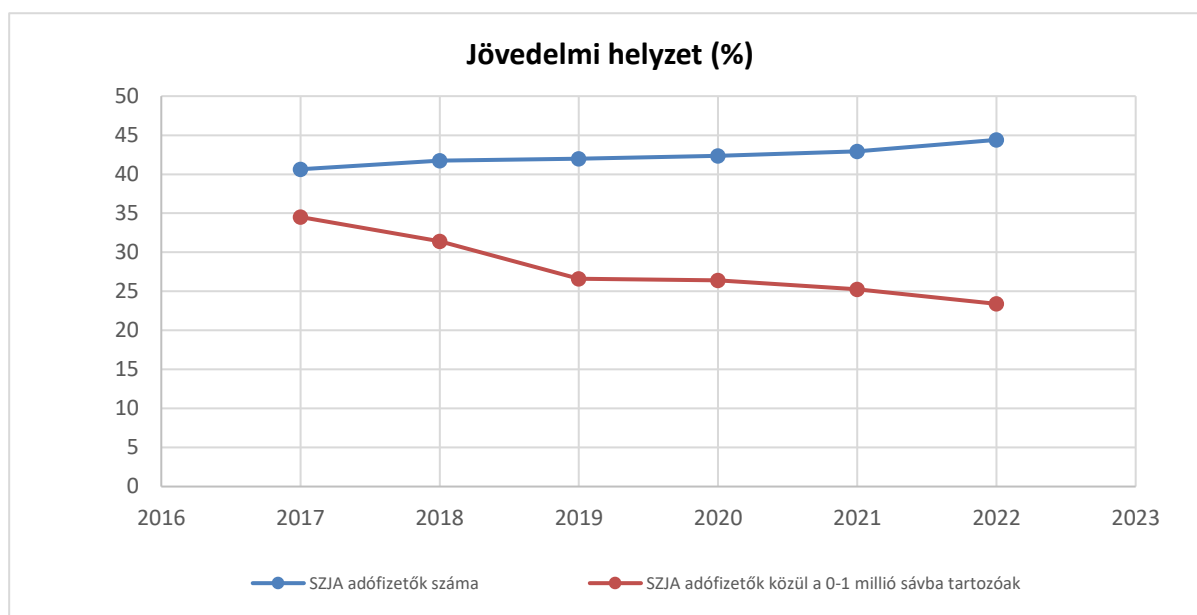
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	40,64	34,52
2018	41,73	31,40
2019	42,00	26,63
2020	42,37	26,41
2021	42,95	25,26
2022	44,4	23,4

Forrás: TelR, KSH Tstar

²¹ Bővebben lásd : 828/2011. (VI. 22.) számú médiatanácsai határozat kivonata.

²² 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (Njt.)

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

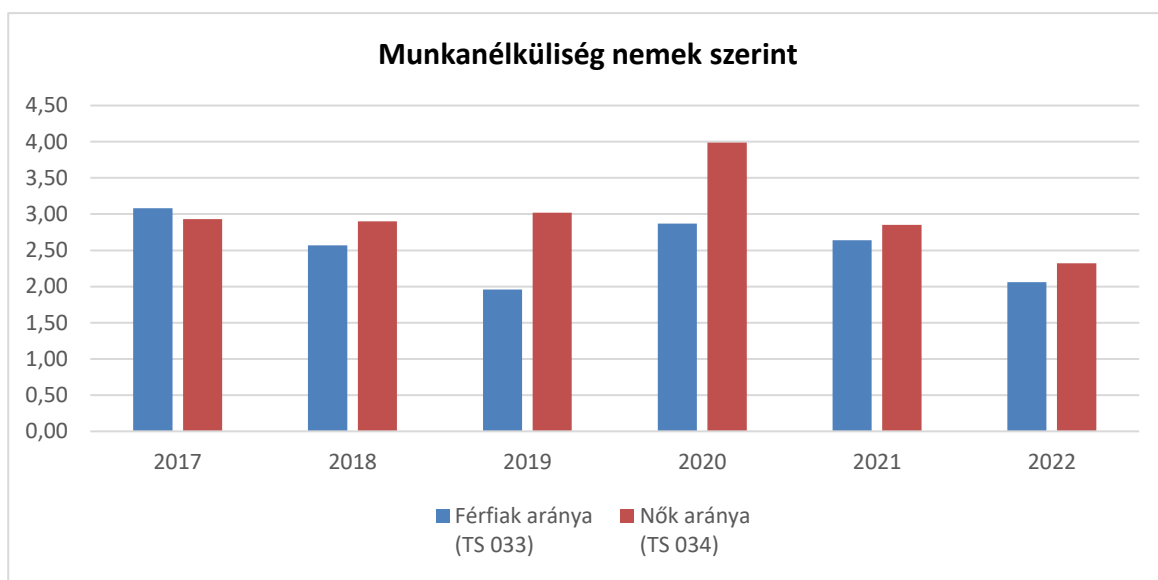
A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	3,08	2,93	3,01%
2018	2,57	2,90	2,74%
2019	1,96	3,02	2,49%
2020	2,87	3,99	3,43%
2021	2,64	2,85	2,75%
2022	2,06	2,32	2,19%

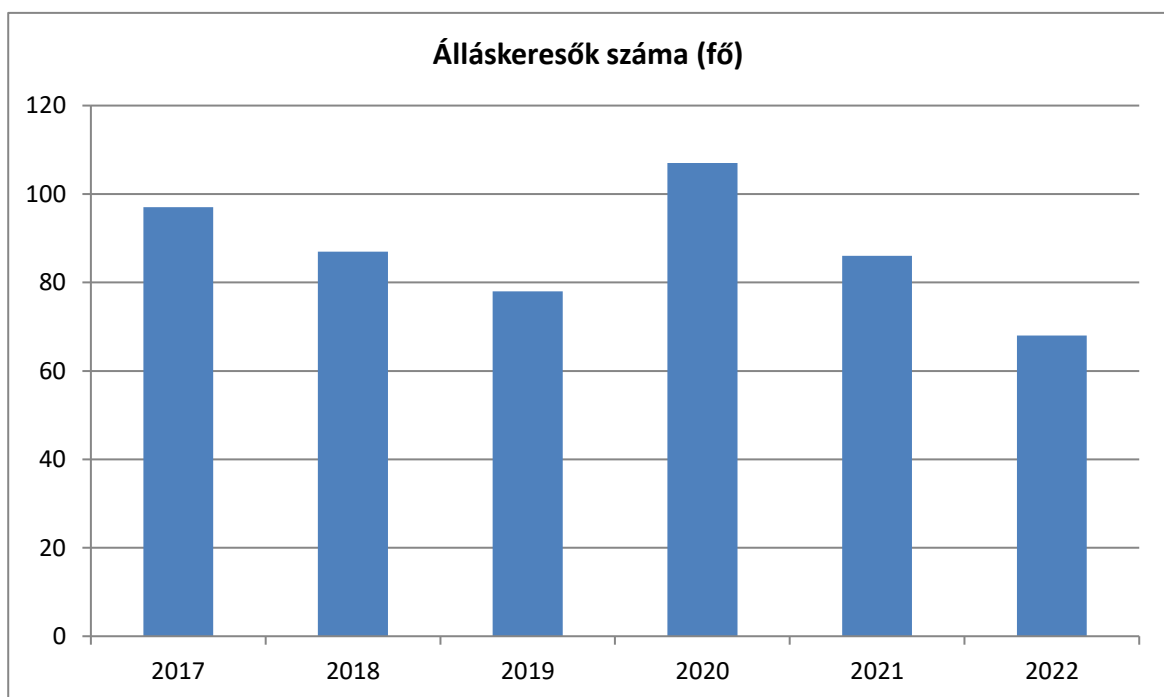
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.2.1. számú táblázat adataiból jól látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma a 2020-as évben lényegesen megemelkedett mind a nők, mind a férfiak körében. A Covid-19 világjárvány következményeként csökkent a foglalkoztatás, majd a korlátozások feloldásával párhuzamosan folyamatosan emelkedni kezdett a foglalkoztatottak létszáma.

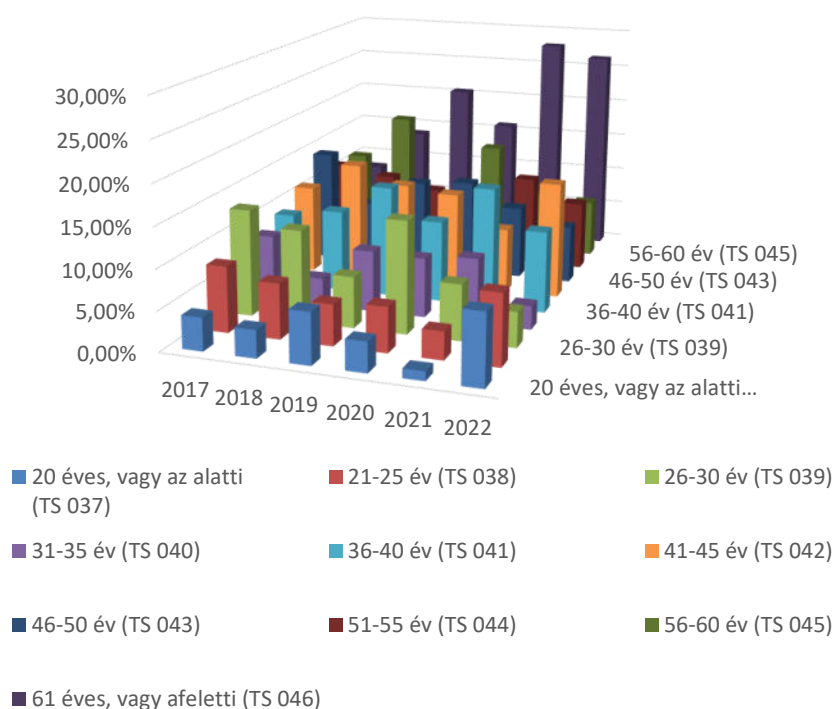

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	97	87	78	107	86	68
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	4,00	3,00	5,00	4,00	1,00	6,00
	%	4,12%	3,45%	6,41%	3,74%	1,16%	8,82%
21-25 év (TS 038)	Fő	8,00	6,00	4,00	6,00	3,00	6,00
	%	8,25%	6,90%	5,13%	5,61%	3,49%	8,82%
26-30 év (TS 039)	Fő	13,00	10,00	5,00	15,00	6,00	3,00
	%	13,40%	11,49%	6,41%	14,02%	6,98%	4,41%
31-35 év (TS 040)	Fő	8,00	3,00	6,00	8,00	7,00	2,00
	%	8,25%	3,45%	7,69%	7,48%	8,14%	2,94%
36-40 év (TS 041)	Fő	9,00	9,00	11,00	11,00	13,00	7,00
	%	9,28%	10,34%	14,10%	10,28%	15,12%	10,29%
41-45 év (TS 042)	Fő	11,00	13,00	10,00	13,00	7,00	10,00
	%	11,34%	14,94%	12,82%	12,15%	8,14%	14,71%
46-50 év (TS 043)	Fő	14,00	7,00	9,00	13,00	8,00	5,00
	%	14,43%	8,05%	11,54%	12,15%	9,30%	7,35%
51-55 év (TS 044)	Fő	11,00	9,00	7,00	5,00	10,00	6,00
	%	11,34%	10,34%	8,97%	4,67%	11,63%	8,82%
56-60 év (TS 045)	Fő	11,00	15,00	5,00	15,00	7,00	5,00
	%	11,34%	17,24%	6,41%	14,02%	8,14%	7,35%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	8,00	12,00	16,00	17,00	24,00	18,00
	%	8,25%	13,79%	20,51%	15,89%	27,91%	26,47%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

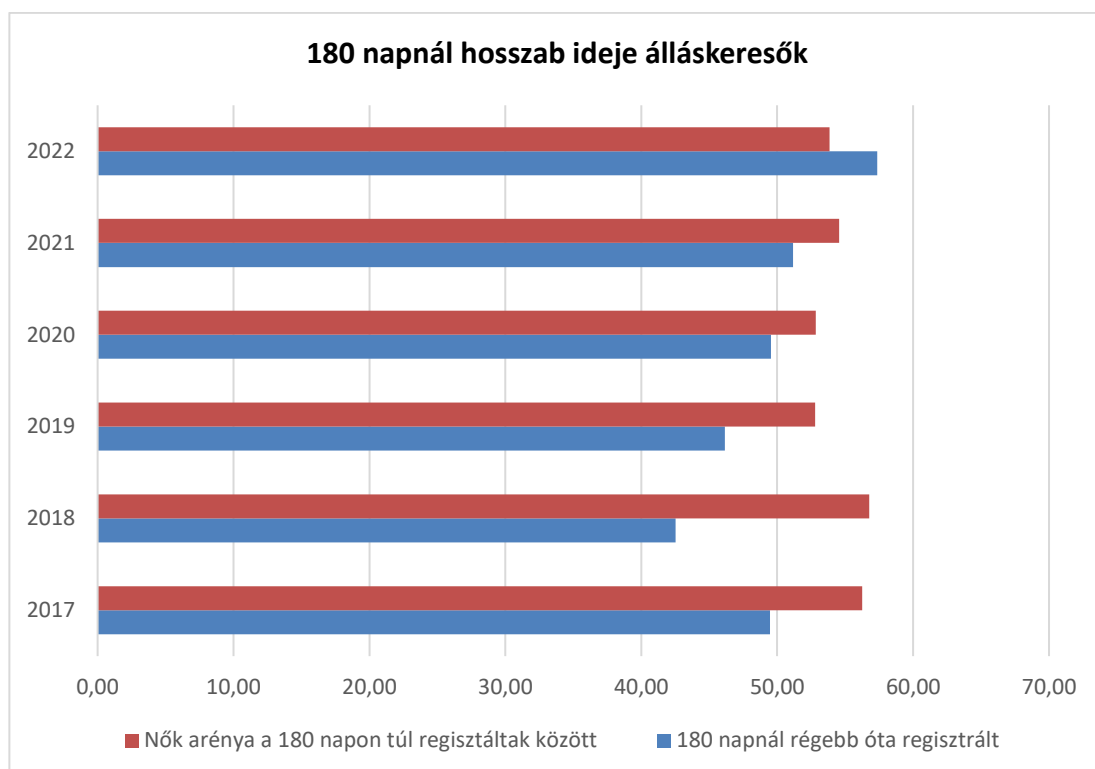
Nyilvántartott álláskeresők korcsoportok szerint

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	49,48	56,25
2018	42,53	56,76
2019	46,15	52,78
2020	49,53	52,83
2021	51,16	54,55
2022	57,35	53,85

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

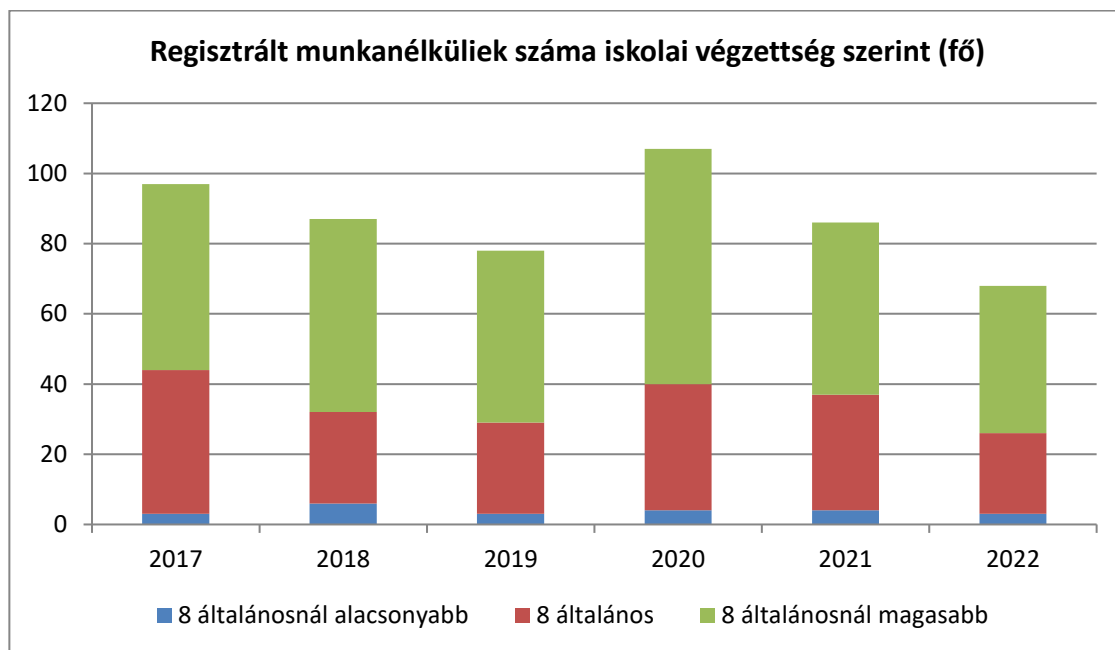

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	97	3	3,09%	41	42,27%	53	54,64%
2018	87	6	6,90%	26	29,89%	55	63,22%
2019	78	3	3,85%	26	33,33%	49	62,82%
2020	107	4	3,74%	36	33,64%	67	62,62%
2021	86	4	4,65%	33	38,37%	49	56,98%
2022	68	3	4,41%	23	33,82%	42	61,76%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresőik között a legkisebb százalékot a 8 általánosanál alacsonyabb végzettségűek teszik ki (ez 2017-ben 3 fő volt, ez az álláskeresőik 3,09%-a), a 8 általánost végzettek már egy nagyobb arányt mutatnak: 2017-ban 41 fő volt, az összes álláskeresőnek ez a 42,27%-át teszi ki.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

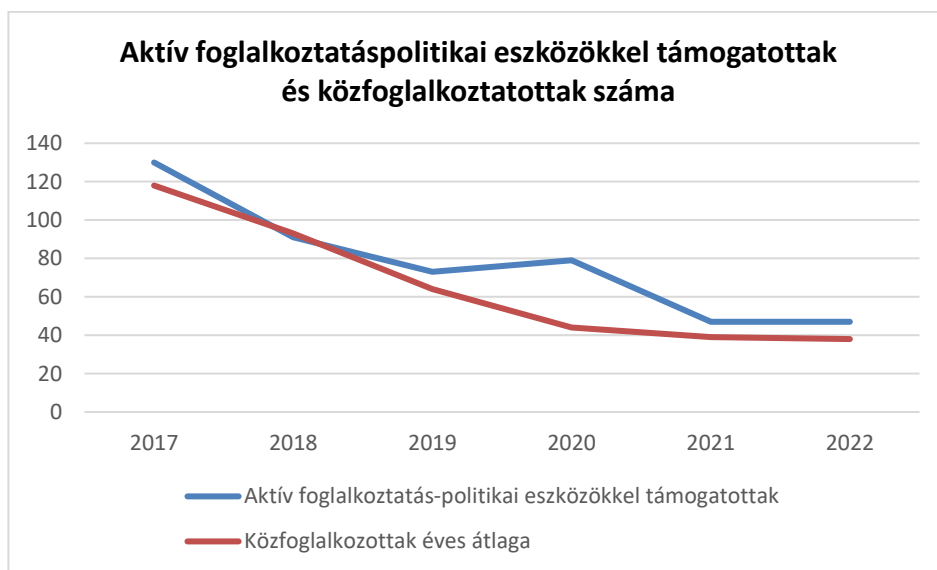
A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységnyhító funkcióban ragadható meg.

Magyarország 2014 óta erősíti a közfoglalkoztatás rendszerét, mivel a program jelentős szerepet tölt be a tartósan munkanélküliek foglalkoztathatóságának javításában, az inaktív népesség aktiválásában. A rendszer fenntartását indokolja, hogy a célcsoport tartós piaci foglalkoztathatósága a munkaerő-kereslet további növekedésével párhuzamosan lászik csak megvalósíthatónak. A közfoglalkoztatás rendszere nem váltja fel a jóléti politikákat vagy az aktív munkaerő-piaci eszközöket, hanem a célja, hogy átmenetet képezzen a segélyezésből a nyílt munkaerőpiacra, emellett jelentős szociális felzárkóztató szerepe is van. A közfoglalkoztatás kétoldalú. Pozitív hatása, hogy a munkanélküli személy munkatapasztalatot, önbizalmat szerez, s ha lehetősége adódik, ki tud törni az elsődleges munkaerő-piacra. Negatív hatása, hogy az álláskeresőnek a felkínált állást el kell fogadnia, akár a képzettségénél lényegesen alacsonyabb munkakört is, illetve a határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatottaknak kevesebb esélyük van a tovább lépésre, sőt inkább kötve maradnak az addigi körülményeikhez. Az utóbbi időszakban több közfoglalkoztatott személy sikeresen elhelyezkedett az elsődleges munkaerő-piacon.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	130	118
2018	91	93
2019	73	64
2020	79	44
2021	47	39
2022	47	38

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Településünkön a közfoglalkoztatásban elhelyezkedők száma évről-évre csökken.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya fogadja az álláskeresőket. A Foglalkoztatási Osztálynál minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keressenek és ajánlanak fel, emellett a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és piaci képzőkkel tartanak fenn kapcsolatokat.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

”Tompá-Otthon egy életen át” 2020 ösztöndíjprogram.

Tompá Város Önkormányzata az EFOP-1.2.11-16-2017-00055 kódszámú, ”Esély Otthon – Tompa Város népességmegtartó képességének javítása” című pályázatának megvalósításával járult hozzá a Tompán élő fiatalok helyben maradásához.

Két féle összegű ösztöndíjra volt lehetősége a tompai 18-33 éves korosztályú fiataloknak pályázni:

-OKJ-s képzés, illetve szakgimnáziumi képzés esetén havi bruttó 50 000 Ft

-felsőfokú tanulmányok esetén havi bruttó 100 000 Ft juttatásban részesültek a nyertes fiatalok.

Több, mint 30 pályázat érkezett be a 2020-as évben. A pályázat eredeti költségvetése alapján maximum 20 fő részére volt tervezve ösztöndíj, azonban látva a sok benyújtott pályázatot, arra a döntésre jutott az Önkormányzat, hogy a lehetőségek maximumát kihasználva megpróbál minél több fiatalnak lehetőséget biztosítani. Ennek eredményeként elmondható, hogy a 2021-es évben 32 fő részesült 10 hónapon keresztül ösztöndíjban, így összesen 24 900 000 forintnyi ösztöndíj kerül kifizetésre.

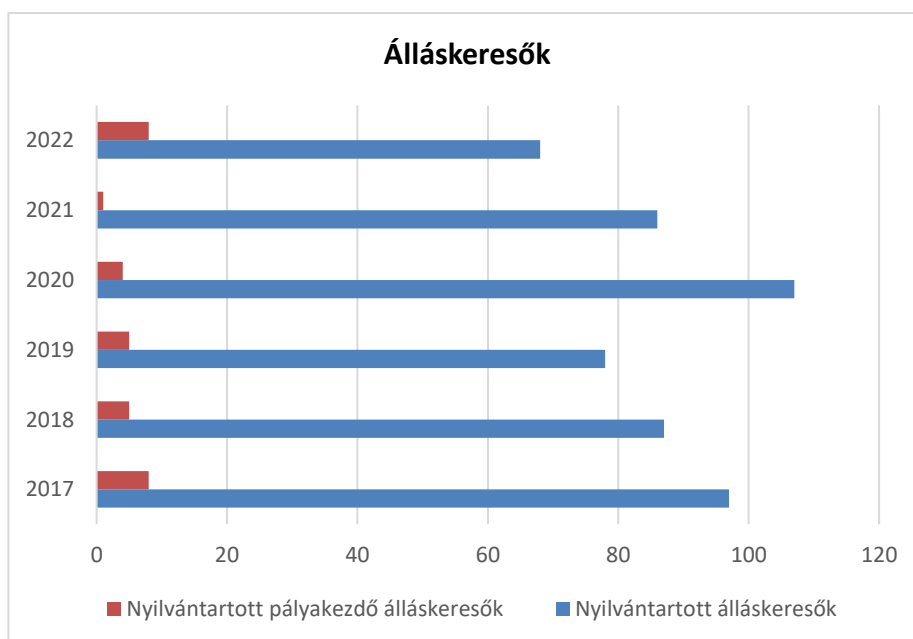
Tompá Város Önkormányzata Képviselő-testülete az EFOP-1.2.11-16-2017-00055 azonosítószámú, Esély Otthon- Tompa város népességmegtartó képességének javítása „Tompá - Otthon egy életen át” című pályázat keretében lakhatási támogatás pályázatot hirdetett 18-35 éves korosztály számára önkormányzati bérlakások ingyenes igénybevételére.

A pályázat megvalósításakor öt önkormányzati szolgálati lakást újítottak fel Tompán, melyek közül négy esett át teljes infrastrukturális fejlesztésen. A fejlesztések során korszerűsítésre került a villanyhálózat, vízvezetékrendszer, a padlózat, valamint új berendezések, háztartási gépek és bútorok is helyet kaptak.

A nyílt pályázatra olyan 18-35 év közötti fiatalok adhették be jelentkezéseiket, akik Tompa városában éltek, vagy oda kívántak letelepedni. Az önkormányzat 2020 márciusában köthette meg első lakásbérleti szerződéseit a kiválasztott személyekkel, akik két évig – a közüzemi költségeken kívül – térítésmentesen használhatják az ingatlanokat. 2 évente ismételt kiírásra kerül a pályázat.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	97	8
2018	87	5
2019	78	5
2020	107	4
2021	86	1
2022	68	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztálya koordinálja, az állás keresők az általuk szervezett képzéseken vehetnek részt. A legtöbb képzés valamilyen szakma elsajátítása- konyhai kisegítő, eladó, kéz-és műköröm ápoló, virágkötő, személy-és vagyonőr, valamint 7-8 osztályos felzárkóztató képzés

g) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

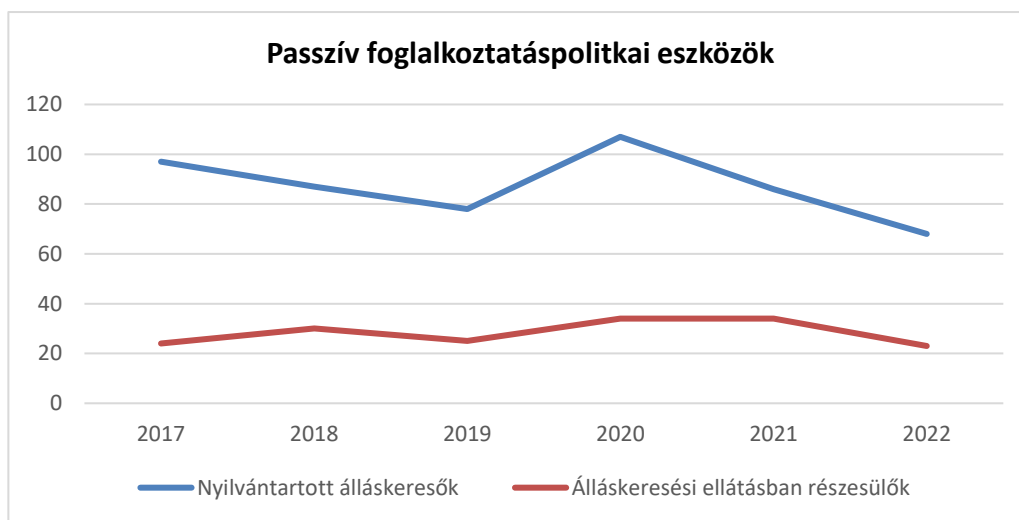
A nők és férfiak egyenlő jogaira vonatkozó Európa Uniós dokumentumok az Európai Közösségek kezdetétől fogva léteznek. Számos rendeletet, irányelvet, határozatot, javaslatot és egyéb dokumentumot fogadtak el, amelynek célja annak biztosítása, hogy a nők és férfiak a munkahelyükön tisztességes és egyenlő bánásmódban részesüljenek. Ezek a szabályok számos területet fednek le, többek között az egyenlő bánásmód elvének érvényesítését az álláskeresés, munkavégzés, javadalmazás, szociális biztonság, vagy a munkaviszony után, de különösen, az állapotos dolgozók, szoptató anyák védelmét, valamint a szülési szabadsághoz és szülői szabadsághoz való jogot.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszerének 2015. évi átalakulása eredményeképpen felértékelődött az önkormányzatok szerepvállalása a szociális ellátásokat érintően. Az Szt. felhatalmazása alapján az önkormányzatok a helyi viszonyokat, helyi sajátosságokat és a költségvetési lehetőségeiket figyelembe véve továbbra is önkormányzati rendeletben szabályozzák az általuk nyújtott szociális támogatásokat. A települési támogatásokról szóló, jelenleg hatályban lévő önkormányzati rendelet (4/2021. (III.29.) és az abban foglalt pénzbeli és természetben nyújtott ellátások fajtáit tartalmazza. Az ellátások finanszírozását az önkormányzatok elsősorban saját adóbevételeikből teremthetik meg, emellett a központi költségvetés továbbra is támogatja az alacsony adóerő-képességű települések szociális feladatainak ellátását.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai				
I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	97	3,46%	24	24,74%
2018	87	3,14%	30	34,48%
2019	78	2,84%	25	32,05%
2020	107	3,91%	34	31,78%
2021	86	3,08%	34	39,53%
2022	68	2,76%	23	33,82%

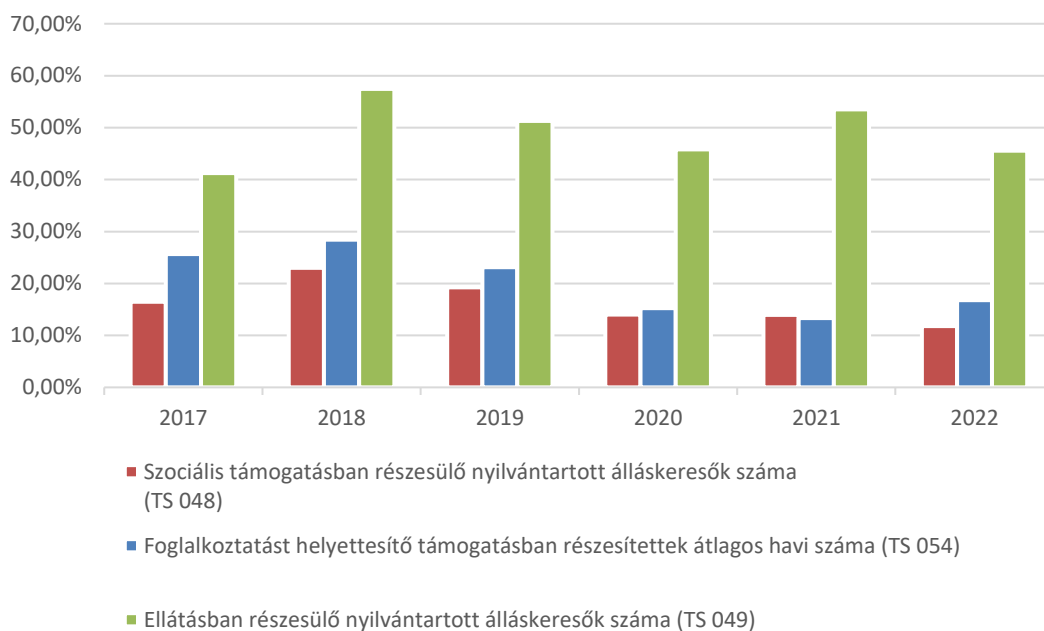
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	16	16,49%	25	25,66%	40	41,24%
2018	20	22,99%	25	28,46%	50	57,47%
2019	15	19,23%	18	23,15%	40	51,28%
2020	15	14,02%	16	15,24%	49	45,79%
2021	12	13,95%	11	13,31%	46	53,49%
2022	8	11,76%	11	16,78%	31	45,59%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

**Passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma a
15-64 év közötti népesség arányában II. (%)**

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	20
2018	21
2019	22
2020	23
2021	29
2022	29

Forrás: TeIR, KSH, Kiskunhalasi Kormányhivatali adatok

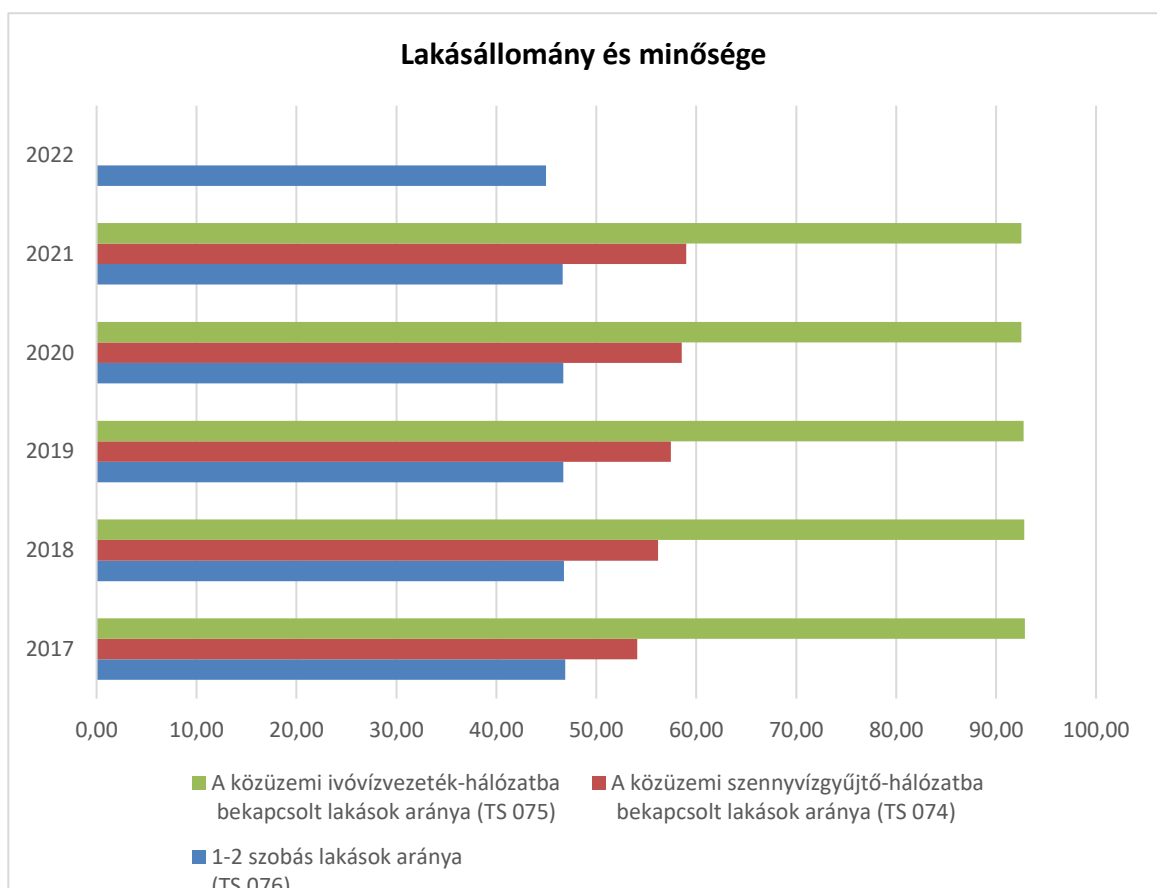
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	1949	1	0,51	46,90	54,08	92,87
2018	1946	1	0,51	46,76	56,17	92,81
2019	1944	0	0,00	46,71	57,46	92,75
2020	1944	0	0,00	46,71	58,54	92,54
2021	1943	1	0,51	46,63	58,98	92,54
2022	1943	0	0,00	44,98	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

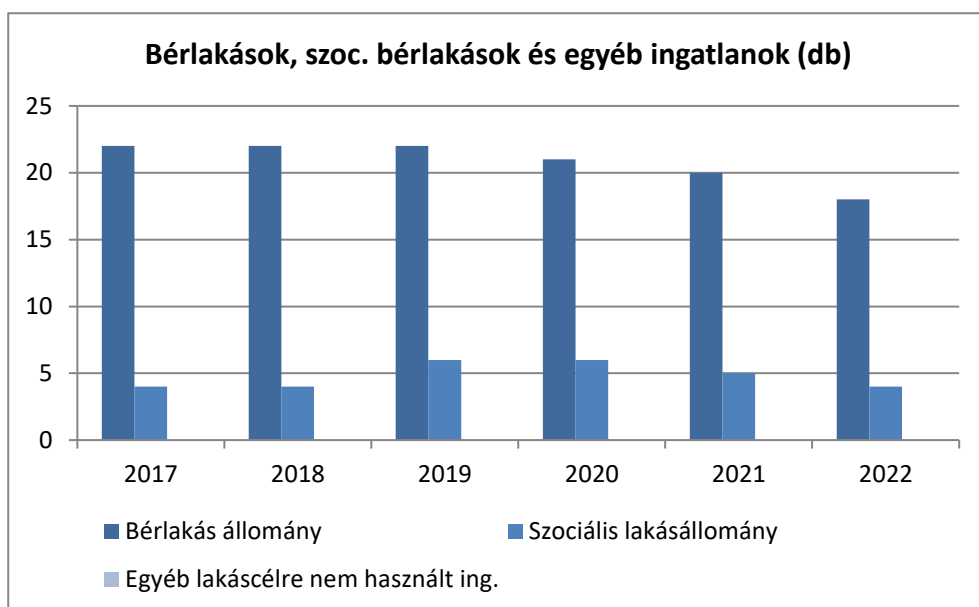

a) bérlakás-állomány

Az Önkormányzati bérlakás olyan, a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő lakóingatlan, melyet az önkormányzat bizonyos, általában szociális alapon hozott szempontrendszer szerint kiválasztott személy, vagy személyek számára lakhatási céllal albérletbe kiad.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2017	24	0	22	0	4	0	n.a.
2018	24	0	22	0	4	0	n.a.
2019	24	0	22	0	6	0	n.a.
2020	23	0	21	0	6	0	n.a.
2021	24	0	20	0	5	0	n.a.
2022	24	0	18	0	4	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

A szociális lakhatás megnevezés társadalmi felelősségvállalásból fenntartott bérlakást takar, mely olyan személyek számára biztosít megfelelő lakhatási viszonyokat, akik arra rászorulnak.

c) lakhatást segítő támogatások

Az Önkormányzat helyi rendeletében szabályozza a lakhatási támogatást. A pénzbeli ellátásokat tekintve a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez az önkormányzat havi rendszerességgel lakhatási támogatást nyújt. A lakhatási támogatás részlet szabályait a települési támogatásokról szóló 4/2021. (III.29.) önkormányzati rendelet tartalmazza.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	137	n.a.
2018	109	n.a.
2019	75	n.a.
2020	99	n.a.
2021	71	n.a.
2022	189	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- d) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása;

Közműszolgáltatások valamint a közszolgáltatások mindenki számára elérhetőek. Biztosított a közösségi közlekedéshez való hozzáférés is mindenki számára. Az autóbusz váró a település központjában található, mindenki számára megközelíthető, elérhető.

3.5 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

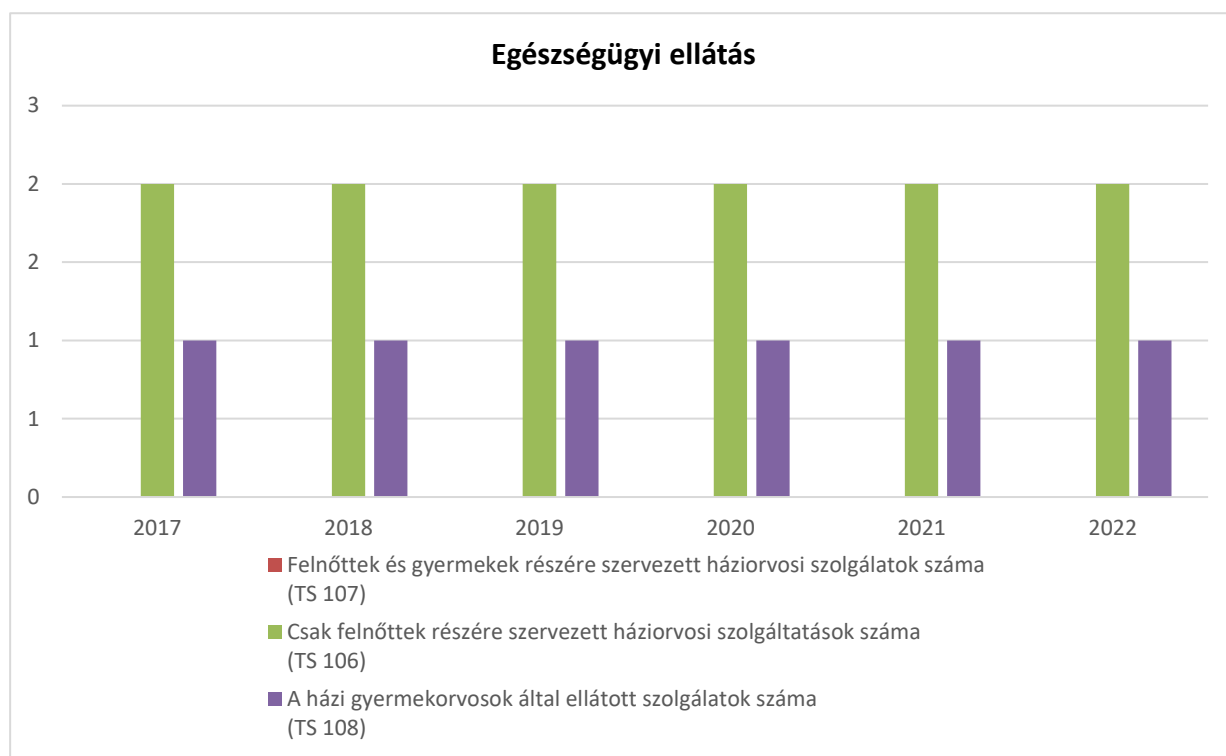
Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.”²³

3.5.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	2	1	2	159	34,44
2018	0	2	1	2	140	25,84
2019	0	2	1	2	148	15,74
2020	0	2	1	2	139	15,24
2021	0	2	1	2	136	11,57
2022	0	2	1	2	146	10,61

Forrás: TeIR, KSH Tstar

²³ KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségügyenlőtlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

Tompán 2 felnőtt háziorvosi és egy gyermekorvosi körzet működik, ez utóbbit jelenleg -2023.május óta - tartós helyettesítéssel látja el egy bácsalmási gyermekorvos.

Egy vegyes fogorvosi körzet működik a településen.

Az orvosi ügyelei alapellátást 2023. november 1-jétől Bács-Kiskun vármegyében is az Országos Mentőszolgálat látja el, így a korábban összevont kelebiai és tompai hétközi és hétvégi ügyeleti ellátás ettől az időponttól megszűnt.

2 gyógyszerértékesítő biztosítja a betegek számára az orvosságokhoz való hozzájutást.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított (helyben, illetve Kiskunhalason). A primer és szekunder prevenció tevékenységét leghatékonyabban a védőnői szolgálat és a házi gyermekorvosi ellátás biztosítja.

Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a fogorvos végzi az oktatási intézménnyel történt megállapodások alapján. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

c) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet szabályozza a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokat, melyek a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat, illetve a gyermekjóléti alapellátást és a gyermekvédelmi szakellátást biztosító szolgáltatókra, a nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti nevelési-oktatási, valamint a fekvőbeteg-ellátást nyújtó intézményekre, továbbá valamennyi, közétkeztetési szolgáltatást saját,

működő főzőkonyhája révén biztosító intézményre, szervre, szervezetre, gazdasági társaságra, természetes személyre.

d) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Településünkön a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás és Szolgáltató Központ látja el a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatási feladatokat. A szakmai munka hatékonyságának, minőségének egyik záloga az intézményen belüli- és a külső szakemberekkel történő aktív esetmegbeszélő csoportok működtetése.

A Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Tompára kihelyezett Intézménye 5 szakfeladatot lát el, melyek csoportosíthatóak aszerint, hogy szociális törvény (házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, támogató szolgáltatás, családsegítés) illetve a gyermekvédelmi törvény (gyermekjóléti szolgáltatás) hatálya alá tartoznak-e.

1. Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat
2. Házi segítségnyújtás
3. Nappali ellátás
4. Idősek Otthona
5. Támogató szolgáltatás

Családsegítő Szolgálat

A Családsegítő Szolgálat figyelemmel kíséri a lakosság:

- Demográfiai, szociális és mentálhigiénés helyzetét,
- Feltárja a nagy számban előforduló, az egyén és a család életében jelentkező problémák okait és jelzi azokat az illetékes hatóság vagy szolgáltatást nyújtó szerv felé,
- Tájékoztatást ad a szociális, családtámogatási és a társadalombiztosítási ellátások formáiról, az ellátáshoz való hozzájutás módjáról,
- Szociális, életvezetési tanácsadást nyújt,
- Meghallgatja az egyén, a család panaszát és lehetőség szerint intézkedik annak orvoslása érdekében,
- Családgondozással elősegíti a családban jelentkező krízis, működési zavarok, illetve konfliktusok megoldását.

A családgondozás célja: a családok kapcsolatkésztségének javítása, az életvezetési képességének megőrzése. A szolgáltatás legtöbb esetben önkéntesen történik, kötelező együttműködés a rendszeres szociális segélyben részesülők esetében volt.

Együttműködés: A Családsegítő Szolgálat együttműködik karitatív szervezetekkel, a háziorvosokkal, a védőnőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a tanyagondnoki szolgálattal, az iskolával, valamint a Polgármesteri Hivatallal is.

Támogató Szolgáltatás

A szolgáltatás a fogyatékos személyek szükségleteinek felmérésére és kielégítésére épül, a fogyatékoság típusának és súlyosságának ismeretében az önrendelkezési jog, a választás szabadságán és az autonómia elvén alapul.

Alappillérei:

- személyi segítő szolgálat
- szállító szolgáltatás

- információ nyújtás, tanácsadás, ügyintézés

Ezek a következő segítségnyújtási formákat jelentik:

- Lakókörnyezeten belül és azon kívül az önálló életvitel segítése,
- Gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutás és használata segítése,
- Közösségi, kulturális és szabadidős programokban való egyenjogú részvétel elősegítése,
- Állapotjavító és megőrző szolgáltatás közvetítése,
- A fogyatékkal élő személyek általános egészségügyi, oktatási, szociális ellátásokhoz való hozzájutás elősegítése,
- Jelnyelvi tolmácsolássl szolgálat elérésének segítése,
- A fogyatékos személy életkorát, lakókörnyezetét és a meglévő egészségi állapotot a legteljesebb mértékben figyelembe vevő együttműködés az igénybevevővel és családjával,
- A fogyatékos személy kapcsolatkézségének javítása, segítés a kapcsolathálózat bővítésében és megőrzésében.

Összefoglalva:

Minden olyan szükséglet kielégítését végzi a szolgálat, mely a fogyatékos személyek önálló életvitelének javítását, társadalmi integrációját, az egyenrangú részvétel lehetőségét segíti a személyes gondoskodás keretében.

Gyermekjóléti Szolgálat

Az összes feladat egyike sem könnyű terület, legnehezebben teljesíthető talán a gyermekjóléti szolgáltatás. A gyermek érdeke felette áll minden egyéb érdeknek. Az aktuális helyzeteket gyorsan, felelősségteljesen kell felmérni és a szükséges intézkedést megtenni.

Az Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa minden évben sok munkát fektet a gyermekek nevelésbe vételét meghozó döntési folyamatok átvilágítására, elemzésére. Melyek azok a változók, melyek súlyosan veszélyeztetnek, hogyan lehet mérlegelni, mikortól valószínűsíthető, hogy a család nem tölti be funkcióját, illetve nem látja el a struktúrája adta feladatát: a reprodukción kívül nem biztosítja a gyermekek testi-, lelki-, értelmi- és érzelmi fejlődését – vagy csak rész funkciókat lát el.

Nem pusztán szakmailag, de emberileg, érzelmileg is hatalmas terhet jelent az ügyintéző számára, aki továbbra is kapcsolatban fog maradni a családdal, és bizonyos mértékig a kiemelt gyermekkel. Egy ilyen döntést konzultációk sora, belső- és külső esetmegbeszélők és a szupervízió történő áttárgyalás előz meg.

A rezponzív társadalmi környezet kialakítását továbbra sem lehet befejezettnek tekinteni, folyamatosan törekednek a fejlesztésre. Hiszen egy veszélyeztetett gyermeknél sem lehet a tünetek mögé látni egyértelműen, szükség van a környezettől, nem pusztán a szakemberektől jövő jelzésekre, amelyek szélesebb látókört, nagyobb rálátást eredményeznek.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtást a megfelelő gondozási szükséglettel rendelkező – elsősorban idős - személyeknek kell biztosítani saját lakókörnyezetükben, akiknek az önálló életvitelük fenntartása érdekében szükséges az ellátás.

Alapvető gondozási-, ápolási feladatokat, higiéniai körülmények megtartását, veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzését célzó szolgáltatás.

Gondozó száma: 2 fő teljes munkaidőben, továbbá 1 fő részmunkaidőben látja el a feladatokat.

Nappali ellátás

Az idősök nappali ellátását Tompán a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató Központja működteti.

Az idősök nappali ellátása a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások körébe tartozik. Korábban ezt az ellátást öregek napközi otthonának is nevezték, rövidítve ÖNO.

A szolgáltatás feladata a saját otthonukban élő, idős koruk miatt mentális és szociális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására képes vagy részben képes személyek részére biztosít napközbeni tartózkodást.

A szolgáltatás célja a hasznos és tartalmas időtöltés biztosítása, az aktivitás megtartása, képességek és készségek szinten tartása, társas kapcsolatok ápolásának elősegítése az egyéni és társadalmi hasznosság érzésének megtartása érdekében.

Az intézmény szolgáltatásai:

- szabadidős programok szervezése (ünnepek közös megtartása, helyi kiállítások meglátogatása, kártya- és társasjátékok, TV, rádió, újságok, kézműves foglalkozás, stb.)
- szükség szerint az egészségügyi alapellátás megszervezése, a szakellátásokhoz való hozzájutás segítése (vérnyomás, vércukor, testsúly ellenőrzés, probléma esetén a háziorvoshoz irányítják az ellátottat)
- hivatalos ügyek intézésének segítése (polgármesteri hivatal, családsegítő szolgálat, okmányiroda, posta)
- életvitelre vonatkozó tanácsadás, életvezetés segítése (rendszeres mozgás, séta, kertészkedés, szobakerékpározás lehetősége, tisztálkodás önállóan vagy segítséggel)
- speciális önszervező csoportok támogatása, működésének, szervezésének segítése (nyugdíjas klub, énekkar)
- szociális alapszolgáltatáshoz és szakellátáshoz való hozzájutás segítése (házi gondozás, étkeztetés, bentlakásos ellátás kezdeményezése).

A külterületen élőket és a mozgáskorlátozott személyeket a tanyagondnokok beszállítják az intézménybe, és délutánonként az otthonukba viszik őket.

Idősek Otthona

A szolgáltatás célja, hogy az Intézmény a szociális törvény alapján az Időskorúak Otthona ellátására jogosult személyeknek ellátást biztosítson, az ellátás során tiszteletben tartsa az ellátottak alkotmányos jogait, különösen az élethez, az emberi méltósághoz, a testi épséghez, a testi és lelki egészséghez való jogot.

Az Intézmény ellátottjai a szociális törvényben meghatározottak szerint:

- azok a nyugdíjkorhatárt betöltött személyek, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, valamint
- azok a 18. életévüket betöltött személyek, akik betegségük miatt nem tudnak önmagukról gondoskodni.

Az Idősek Otthonának feladatai:

- a lakhatásról való gondoskodás 24 órás felügyelet mellett,
- ápolási, gondozási feladatok ellátása,
- napi ötszöri étkezés biztosítása,
- ruházattal és textíliával való ellátás,
- a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátás biztosítása,
- mentálhigiénés ellátás biztosítása,

- a hivatalos ügyekben való segítségnyújtás,
- a lakók ruházatának, textíliájának mosása, vasalása, javítása,
- szükség esetén szervezi a foglalkoztatást és ellátja a rehabilitációs és habilitációs feladatokat.

A feladatellátás tartalma, formái:

A feladatellátás keretében biztosítani kell az ellátott szükségleteihez, állapotához igazodó ápolási, gondozási feladatok, tevékenységek ellátását.

Az ápolási, gondozási feladatok között el kell látni a következő tevékenységeket:

- gyógyszer átadás, beadás,
- orvos utasítására injekció beadás,
- sebellátás, felfekvések kezelése,
- fürdetés, mosdatás,
- tisztába tevés, ágytálazás,
- öltöztetés,
- az ellátottak mozgatása, emelése,
- decubitus megelőzés,
- az ellátottak tornáztatása, mobilizálása - különösen a fekvő betegeknél,
- kéz- és lábápolás,
- a szennyes ruha és ágynemű gyűjtése,
- tiszta ruha kiadása.

e) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A hátrányos megkülönböztetés tiltott az önkormányzat számára Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok alapján. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése kötelezi az önkormányzatot közszolgáltatásai nyújtása esetén.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A művelődésre, kapcsolódásra a települési és civil rendezvények, a művelődési ház ad lehetőséget. A zárt terek mellett jelentősek a közterületi rendezvények is (Tompai Majális, Várospanap, Augusztus 20-ai ünnepségsorozat, Szüreti bál, stb.).

A helyi közéleti szerep növekedésének ösztönzésére a helyi média szolgál. A kábeltévé helyi híradója, állandóan futó képiújságja az önkormányzat és intézményei történéseinek színtere.

Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a működő gazdasági szervezetekben jelen van. Jellemzően felajánlások, önkéntes munkában nyilvánul meg. Ez a jelenség karácsony közeledtével erősödik fel, december hónapban jóval magasabb az ajándékozás készítése.

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	igen	2 626	2

Forrás: TelR, KSH Tstar

A településen az alábbi rendezvények a jellemzők:

- kultúra napi műsor
- játékonysági óvodabál
- iskolai farsang
- nőnap party
- költészet napja
- mesemondó verseny
- tompai majális
- kerékpártúra (Szabadka – Kiskunhalas)
- gyermeknap (iskolában, óvodában)
- város nap
- Tompai napok
- játékonysági szüreti bál
- iskola bál
- Mikulás járat
- Adventi forgatag (gyertyagyújtás, vásár)

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal.

Tompán 2019. óta nem működik roma nemzetiségi önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolai végzettség, szakképzettség hiánya, alacsony motiváció.	Álláskeresés segítése, információhoz juttatás. Figyelem felhívás, tájékoztatás az önkormányzat általi közfoglalkoztatásba bevonás lehetőségeiről, menetéről. Képzési lehetőségek felkutatása.
Egészségügyi állapot nem kielégítő a romák és a mélyszegénységben élők között.	Ingyenes szűrőprogramok szervezése. Az egészségügyi ellátások jogszabályoknak megfelelő folyamatos biztosítása.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

„Az esélyteremtés szempontjából a hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak megjelenése különösen két nagy területre osztható a kezelés helye alapján: a szociális és az oktatási társadalmi alrendszerre. Valójában e két terület számos területen átfedést mutat, mely természetükből kifolyólag nem jelenti azt, hogy e problémák a családok, települések, járások, megyék, egyszerűen az ország minden területén egyenlő mértékben jelentkeznek. Természetesen e problémákat a családoknak természetük szerint, és az állam különböző alrendszereinek is jogszabályban előírt módon kezelniük kell, hogy ne növekedjenek a társadalmi különbségek. A szocio-kulturális helyzetből adódó problémák megoldás hiányában aggregálódnak, és a későbbiekben megterhelik a szociális, egészségügyi, végső soron az egyénnel kapcsolatban kerülő valamennyi társadalmi alrendszert. Egyes társadalomtudósok szerint a gyermekkori problémák kezeletlensége a későbbiekben hétszer annyiba kerül a társadalomnak. Családban a felnőttek képességeik szerint járulnak hozzá gyermekeik fejlődéséhez, azonban jelentős, leküzdhetetlen akadályok esetén, a gyermekvédelmi jelzőrendszer jelzésére vagy szülői kérésre az államnak, illetve alkalmazottainak segíteniük kell.” A gyermekek támogatásában szakmai oldalról a pedagógusok munkája kiemelkedő, mert az adaptív pedagógia jellemzője, hogy a gyermek igényeiből indul ki, és csökkenti társadalmi hátrányait. Az eredményes tanulás segítésének elvei között a tanulási környezet címszó alatt megtaláljuk az esélyteremtés alapelvét is. Állíthatjuk azt is, hogy a „szegény és alacsony végzettségű családok gyermekei nagyobb valószínűséggel esnek ki az iskolából, tovább örökítve ezzel a társadalmi különbségeket.” Az esélyteremtésre fokozott mértékben van szükség, mert az idősorok azt mutatják, hogy Magyarországon 2012-2019 között 2 %-ról 3 %-ra nőtt a pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek aránya az összes tanuló között, azon belül pedig 44-ről 52% - ra nőtt az SNI-vel rendelkező gyermekek száma, tehát a probléma egyre növekvő számú feladattal látja el a közoktatási intézményeket, annak pedagógusait. Véleményünk szerint a települési önkormányzatoknak a helyi köznevelési közoktatási intézmények évekre lebontott intézményi

esélyegyenlőségi intézkedési tervére lenne szükségük a gyermekek helyzetének átláthatósága érdekében. (Gyermekecsélek körét tartalmazzák az iskolák pedagógiai, ill. gyermekvédelmi programjai is). Igaz, hogy a HEP Fórumoknak az iskolák vezetői állandó meghívottjai, akik ezen információk lehető legrészesebb körével rendelkeznek.”²⁴

Az Életrevaló Gyermekeinkért Ifjúsági Alapítvány 1997 óta működik Tompán.

Célja: olyan tevékenységek támogatása, amelyek a gyermekek testi, lelki, szellemi kiteljesedését szolgálják.

Tevékenységi körébe tartozik:

- a családi közösség erősítése,
- a személyiségközpontú nevelés népszerűsítése,
- a szellemi értékek terjesztése,
- a nemzeti kultúra ápolása,
- a természetes életmóddal kapcsolatos ismeretterjesztés,
- a tartalmas szabadidő szervezés,
- a helyi cserkészcsapat fenntartása.

Szoros kapcsolatban áll az óvodával, iskolával, a családsegítő központtal, a helyi egyházakkal, továbbá a szomszéd településen - Kelebián működő KÖSSZ szervezettel.

Működésének anyagi háttérét a Szja 1 %-os felajánlások, a támogatók adományai, és az esetenkénti pályázati támogatások egészítik ki.

Városunkért Alapítvány – kezdetben Községünkért Alapítvány - 1991-ben kezdte meg működését településünkön.

Az alapítvány célja:

1. Gyermekekért, ifjúságért, a jövőért
 - segíteni a településen élő nehéz anyagi körülmények között lévő kiváló képességű gyermekek iskoláztatását,
 - segíteni a nemzetközi cserekapcsolatok létrehozását,
 - hozzájárulni a tehetség kibontakoztatását szolgáló bel-és külföldi tanulmányok költségeihez, oktatásához,
 - Szabó Dénes Általános Iskola, a Bokréta Önkormányzati Óvoda és a Művelődési Ház és Könyvtár színvonalasabb működésének eszközökkel támogatása.
2. Művészeti értékek létrehozásának elősegítése:
 - a város hagyomány teremtését és ápolását fellendítő rendezvények támogatása • kiemelkedő művészeti, kulturális tehetségek felkészítésének, versenyeztetésének segítése,
 - szobor, emlékmű felállításának, községi címer megalkotásának támogatása

²⁴ Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

Ezen kívül felajánlást lehet tenni az itt fel nem sorolt minden más megjelölt célra.

Az alapítvány tevékenysége:

Nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés. Kulturális tevékenység. Hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

Az alapítvány több alkalommal szervezett egy hetes művészeti gyermektábort, ahol számos programmal várták a gyermekeket (festészet, tűzzománc képek készítése stb.)

Minden évben sor kerül a kiváló tanulmányi eredményt elért tompai diákok díjazására, mely az alapítvány közreműködésével történik.

Az Szja 1%-os felajánlásokból a központi park játszóterére babakinták felszerelését valósították meg 2022-ben.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 316	2 331	4647	49,84%	50,16%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			107	2,30%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	304	286	590	6,54%	6,15%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	62	69	131	1,33%	1,48%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

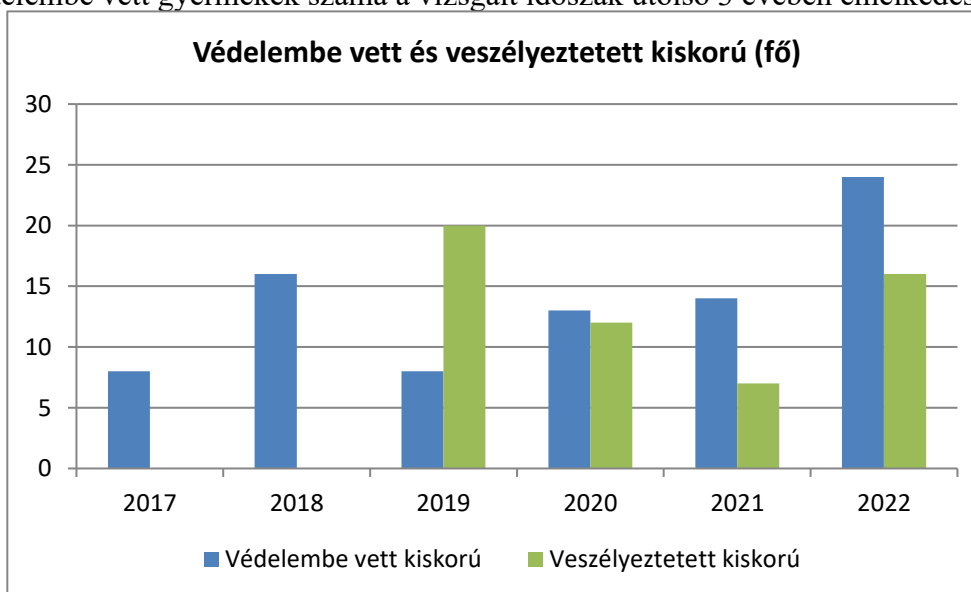
A Gyvt. alapján a veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakuló állapot, amely a

gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Ha a szülő a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésének veszélyeztetettségét önkéntesen nem akarja megszüntetni, úgy a gyámhivatal a gyermeket védelembe veszi. Védelembe vétel esetén a gyermek a családban maradhat, azonban a szülőknek be kell tartani a családgondozó által készített nevelési tervet. Gyvt. rögzíti a gyermek alvető jogait, célja, hogy a gyermek veszélyeztetettségét megelőzze, illetve a kialakult veszélyeztetettségét megszüntesse. A törvény értelmében végső soron a gyermeket a szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak különösen súlyos esetben lehet kiemelni.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	8	n.a.
2018	16	n.a.
2019	8	20
2020	13	12
2021	14	7
2022	24	16

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Tompán a védelembe vett gyermekek száma a vizsgált időszak utolsó 3 évében emelkedést mutat.

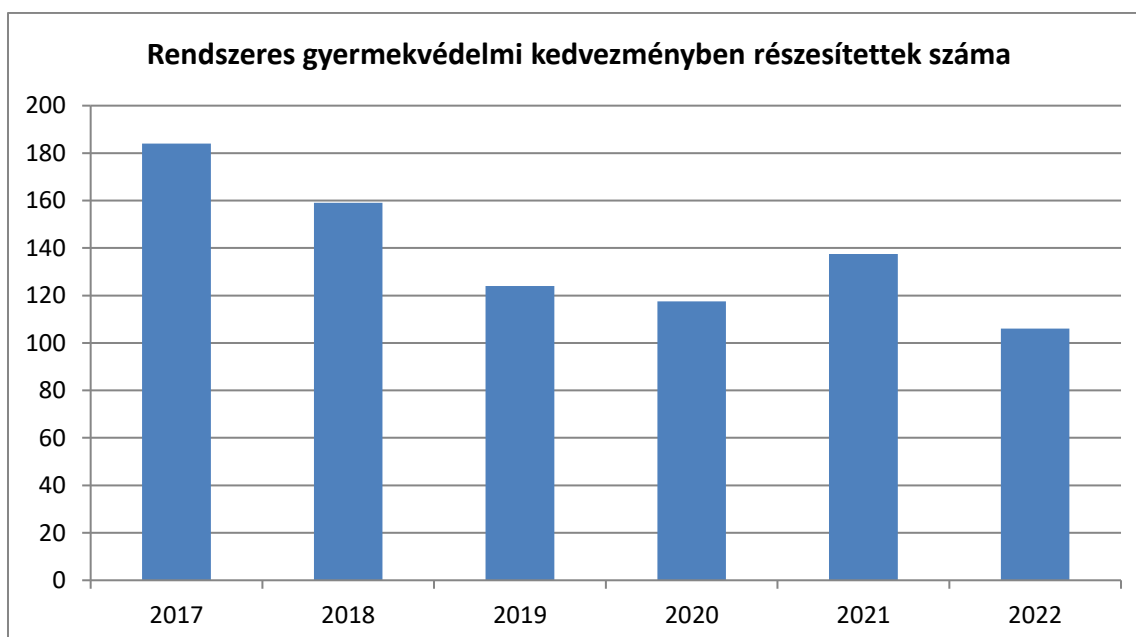

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság feltételeit Gyvt. szabályozza. A kedvezmény megállapítása a jegyző hatáskörébe tartozik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatát követően 1 éves időtartamra történik. Az ellátás megállapítása esetén a gyermek szociális helyzete alapján jogosulttá válik a törvényben meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, illetve külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmények igénybevételére.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	184
2018	159
2019	124
2020	118
2021	138
2022	106

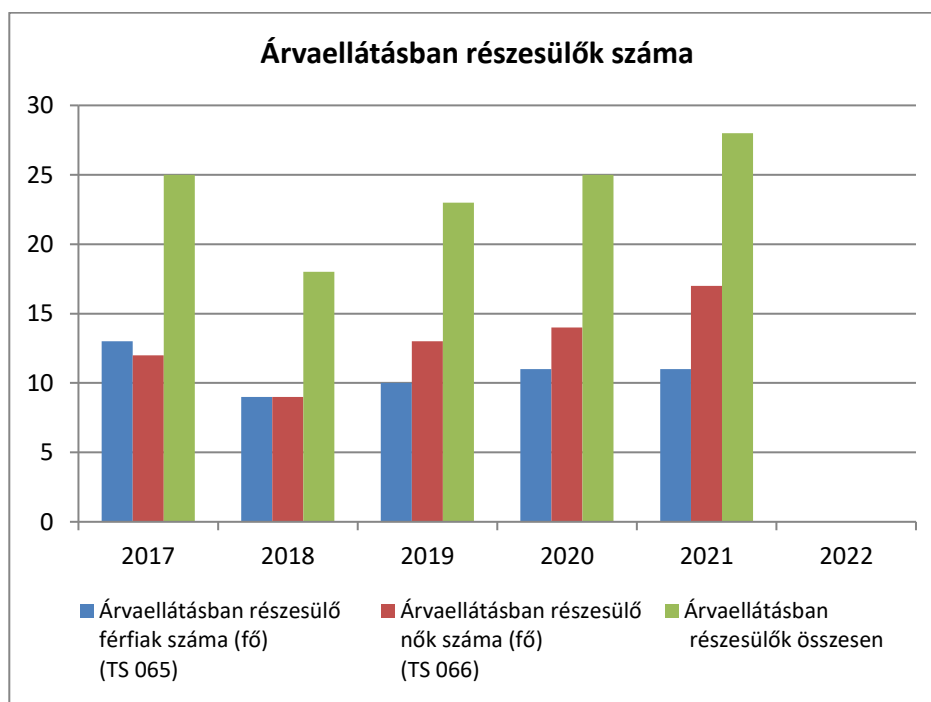
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	13	12	25
2018	9	9	18
2019	10	13	23
2020	11	14	25
2021	11	17	28
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

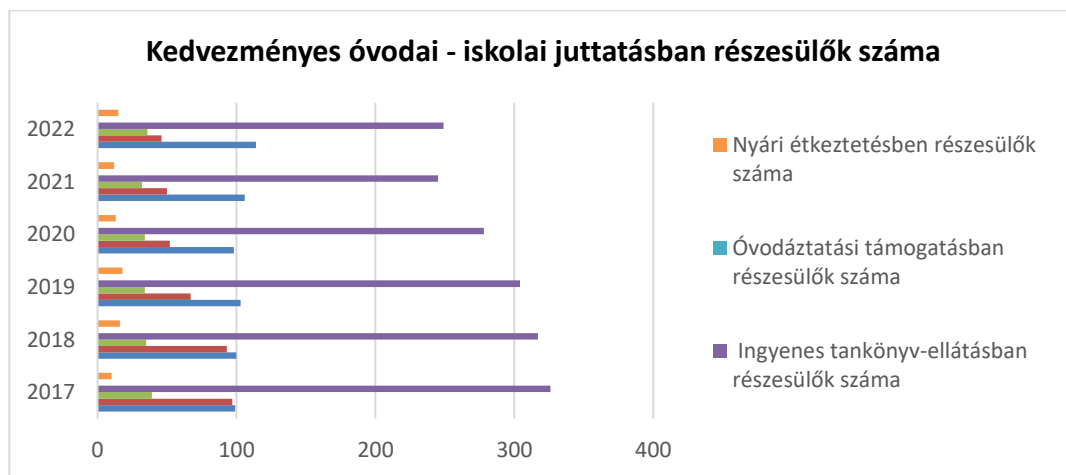

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők gyermekek iskolai étkezése az általános iskolában díjmentes. Óvodai étkezés a legtöbb gyermeknek ingyenes. A hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szünidei étkezése díjmentesen biztosított.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	99	97	39	326	n.a.	10
2018	100	93	35	317	n.a.	16
2019	103	67	34	304	n.a.	18
2020	98	52	34	278	n.a.	13
2021	106	50	32	245	n.a.	12
2022	114	46	36	249	n.a.	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatok

4.2 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos helyzetű gyerekek: A vonatkozó jogszabály az oktatási esélyegyenlőség szempontjából hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekeket, tanulókat különböztet meg. A törvényi meghatározásban az iskolai hátrányok legfontosabb eredői a gyermek családjának szegénysége és alacsony iskolázottsággal telített hátrányos társadalmi helyzete.

A sajátos nevelési igényű gyermek fogalmát a köznevelési törvény 4.§ 25. a következőkben határozza meg:

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Az oktatási/nevelési intézményeiben is nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek esélyegyenlőségének megvalósulására, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására.

Hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztése

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 173. § (1) Az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára a miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint óvodai fejlesztő programot szervez.

Az óvodába járó hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az óvoda kötelessége.

Az óvodai nevelés meghatározó jelentőségű:

- az idegrendszer fejlesztésében,
- a készségek, képességek alakításában,
- a személyiségfejlesztésben,
- a szocializáció alakításában,
- a tanulási képesség magalapozásában, melyek az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentességének zálogai. Tudatos óvodapedagógiai tevékenység szükséges a hátrányok csökkentéséhez, az adott problémák korrekciójához, esetleges prevenciójához, mely az óvodavezető, az óvodapedagógusok és a teljes alkalmazotti kör kötelessége és felelőssége.

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítanak azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi – kulturális hátrányok gátolják. Az otthon elhanyagolt gyermekeknél a szülőt meggyőzve, annak segítségét kérve türelemmel, fokozatosan ébresztik fel az igényüket a társaikkal, felnőttekkel való együttműködésre.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos gyermekeknél feladatunk, a hátrányok csökkentése, a veszélyeztetettség enyhítése. Ebben a munkában óvónőink a családdal együttműködve, a gyerekvédelmi felelősben, a Nevelési Tanácsadó pszichológusában és a Család és Gyermejkölési Szolgálat képviselőjének személyében találnak segítő társat.

Az érzelmi támaszt nyújtó bizalom, megbecsülés, a kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó óvodai légkör, türelem, elfogadás, szeretet a veszélyeztetett, illetve hátrányos helyzetű gyermekeink fejlődésének ösztönzője.

Fontos számunkra a szülők bizalmának elnyerése, kéréseik, kérdéseik tapintatos meghallgatása, bizalmasan kezelése, s a gyermeke érdekében való felhasználása.

Az egyéni bánásmód érvényesítésében mérvadó számunkra a gyermek életkora, fejlődési – fejlettségi jellemzői és a csoportban elfoglalt társas helyzete.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése, oktatása:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembe vételével a hátrányos helyzetből való felzárkózás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Egyéni fejlesztés:

a fejlesztő szakember (gyógypedagógus, logopédus) külön helyiségben foglalkozik a gyerekekkel, főként, amikor a gyerekek nem képesek kis csoportokban sem együtt dolgozni társaikkal, figyelmük nagyon csapongó, fejlődési ütemük nagyon eltérő. Az egyéni fejlesztés, fejlesztési terv alapján azokra a funkciókra, képességekre terjed ki, amelyek elmaradást vagy zavart mutatnak.

Mikrocsoportos fejlesztés:

a fejlesztő szakember 2-3 hasonló problémákkal küzdő gyerekekkel foglalkozik. Ebben a tevékenységformában már a gyerekek képesek együtt dolgozni, figyelmesek egymás iránt, örülnek egymás sikereinek.

A gyermekek esélyegyenlőségét biztosító tevékenységek az iskolában:

Az iskola és óvoda gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedései:

Sokszínű tevékenységformák biztosítása:

- kooperatív technikák alkalmazása;
- tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása;
- fejlesztő értékelés alkalmazása;
- fejlesztő pedagógusok, gyermek-és ifjúságvédelmi szakember, családgondozó;
- mozgás- és játékterápiás csoportok;
- viselkedés-, játékterápia;
- kreatív tevékenységek;
- sport tevékenységek;
- kommunikáció fejlesztése;
- önismereti foglalkozások;

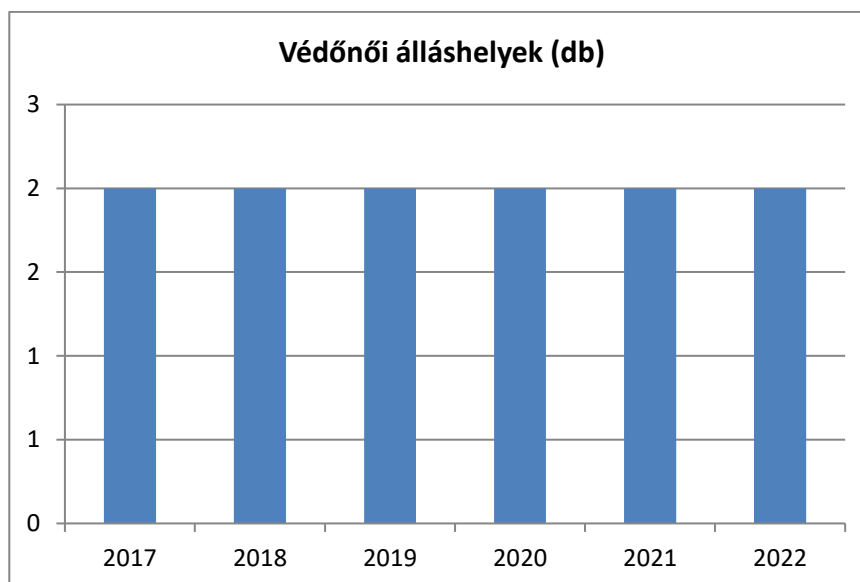
- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

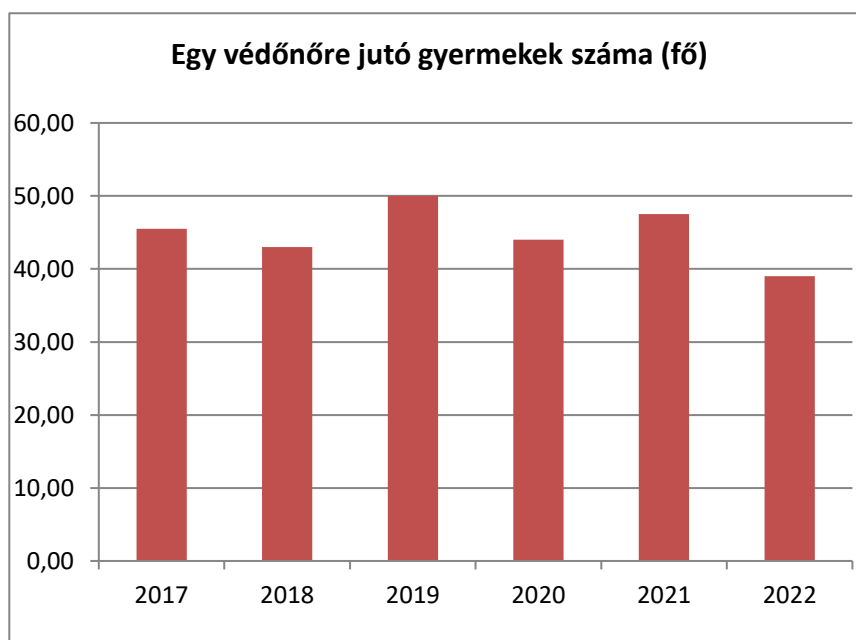
A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és

tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	2	91	45,50
2018	2	86	43,00
2019	2	100	50,00
2020	2	88	44,00
2021	2	95	47,50
2022	2	78	39,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői feladatok ellátásszervezése 2023. július 1-től átkerült önkormányzatunktól a Kecskeméti Oktatókórházhoz.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A házi orvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi gyermekorvos az ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja, de felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja. A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a házi orvos és házi gyermekorvos feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

c)0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az óvodai nevelés finanszírozott időkerete (heti 61 óra) magába foglalja a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokhoz, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásokra fordítható heti ötven óra időkeretet, továbbá a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatásának heti tizenegy óra időkeretét.

Az óvodában a logopédus évek óta rendszeresen végez fejlesztő tevékenységet, és segítséget nyújt a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosan beszédhibás gyermekek számára már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat, illetve a kiscsoportosok szűrése is megtörténik. Fő feladatai közé tartozik a:

- beszédhibák javítása
- nyelvi kommunikációs zavarok enyhítése
- folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal
- szülőkkel való kapcsolattartás
- dyslexia szűrővizsgálat elvégzése

Az óvodában a gyerekek gyógypedagógus segítségét is igénybe vehetik a gyermekek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés keretében.

Tompán a gyermekjóléti alapellátás a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás szervezeti keretein belül biztosított.

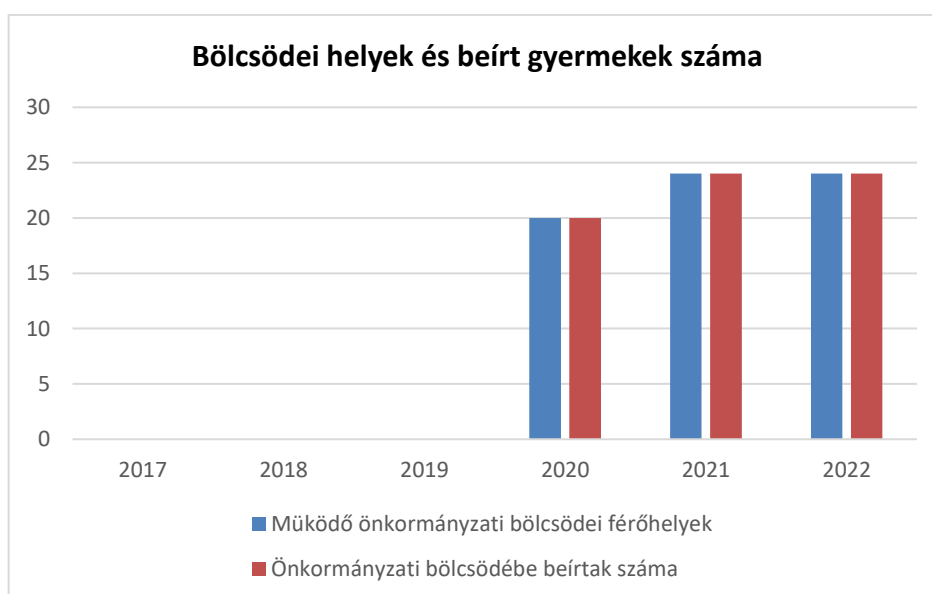
A gyermekjóléti alapellátás a gyermekek védelmét, egészséges testi, lelki fejlődésének elősegítését tartja legfontosabb feladatának. Az alapellátásnak első lépésként hozzá kell járulnia a gyermekjóléti szolgáltatás általános céljainak megvalósulásához. Nem szabad figyelmen kívül az olyan társadalmi problémákat sem (alacsony iskolai végzettség, iskolázatlanság, munkanélküliség, alkoholizmus), amelyek a családon keresztül hatnak a gyermekekre. A gyermekjóléti feladatok megvalósulását a komplex családgondozás, a tanácsadás, a családlátogatások, a felvilágosítások, a segítő beszélgetések, az adományok közvetítése szolgálja. Tevékenysége tehát nem csak a gyermekekre terjed ki, hanem azok családtagjaira is.

Gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Tompán a 2020-as tanévtől működik bölcsődei ellátás, mely a 0-3 éves korosztályt látja el. A 2020-as évben még 20 férőhellyel rendelkezett, majd a következő évtől már 24-re bővült ez a szám. Az intézmény ezen része eddig minden évben teljes kihasználtsággal működött.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	20	20
2021	24	24
2022	24	24

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A Gyvt alapján²⁵ a bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától 3, de legfeljebb negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig nevelhető és gondozható. A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni;

²⁵ 1997. évi XXXI. törvény [Gyvt.] VI/C. Fejezet, Gyermekek napközbeni ellátása.

- a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -
- aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- b) a védelembe vett gyermeket

a) gyermekvédelem;

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény a következők szerint határozza meg a gyermekvédelem fogalmát: A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülő vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekvédelmi prevencióban fontos szerep hárul az oktatási intézményekre is. Az óvónő, az osztályfőnök a veszélyeztető tényezők észlelése esetén felderíti a fejlődést akadályozó okokat, feltérképezi a család szociális helyzetét, környezetét, majd felveszi a kapcsolatot az illetékes szakemberekkel (Nevelési Tanácsadó, Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhatóság).

b) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Családsegítés, szociális munka, család- és gyermekjóléti szolgálat célja a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. A családsegítésben nyújtott szolgáltatások személyes szociális szolgáltatások, amelyek a szociális munka eszközeire és módszereire építenek.

c) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A településen mindenki számára biztosított a sport-szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés függetlenül szociális helyzetétől, egészségi állapotától.

d) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermek életkorának megfelelő intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítani a bölcsődében, óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai kollégiumban, az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében. A gyermekeknek juttatott ingyenes vagy kedvezményes étkezés biztosítása eszközként szolgál a gyermekszegénység csökkentéséhez, a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításához. Emellett a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt is biztosítani kell az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Különösen tekintettel kell lenni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre, tanulókra, melyek az alábbi csoportokra oszthatóak az Nkntv. 4 § 13. és 14 pontja alapján, az egyenlő bánásmód és az esélyteremtés tekintetében:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
 - b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
 - c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,
- Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodai nevelést a gyermekek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig kell biztosítani. A települési önkormányzatnak helyben kell gondoskodnia az óvodai nevelésről, ha legalább nyolc óvodáskorú gyermek rendelkezik az adott településen lakóhellyel, és a demográfiai adatok alapján feltételezhető, hogy ez a létszám legalább három évig fennmarad, valamint ha a szülők ezt igénylik.

A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

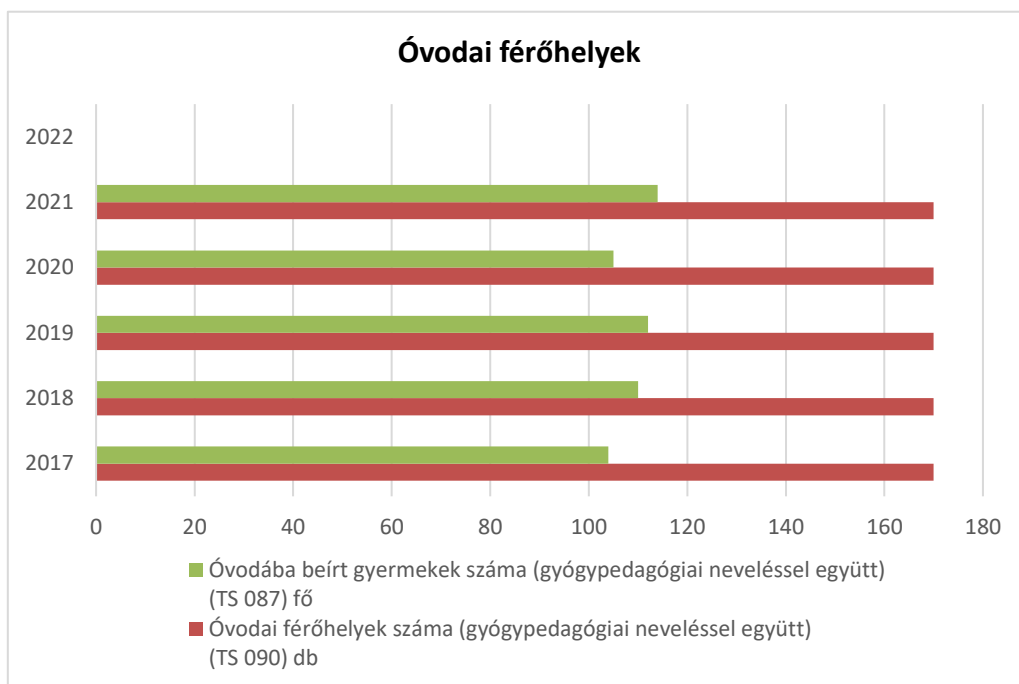
4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	1	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	150	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	6	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30	17.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	2024.08.18-2024.08.30	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	10	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	10	0
Gyógypedagógusok létszáma	2	0
Dajka/gondozónő	6	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	6	170	1	104	0	0	17
2018	n.a.	6	170	1	110	0	0	18
2019	n.a.	6	170	1	112	0	0	19
2020	n.a.	6	170	1	105	0	0	18
2021	n.a.	6	170	1	114	0	0	19
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati
adatgyűjtés

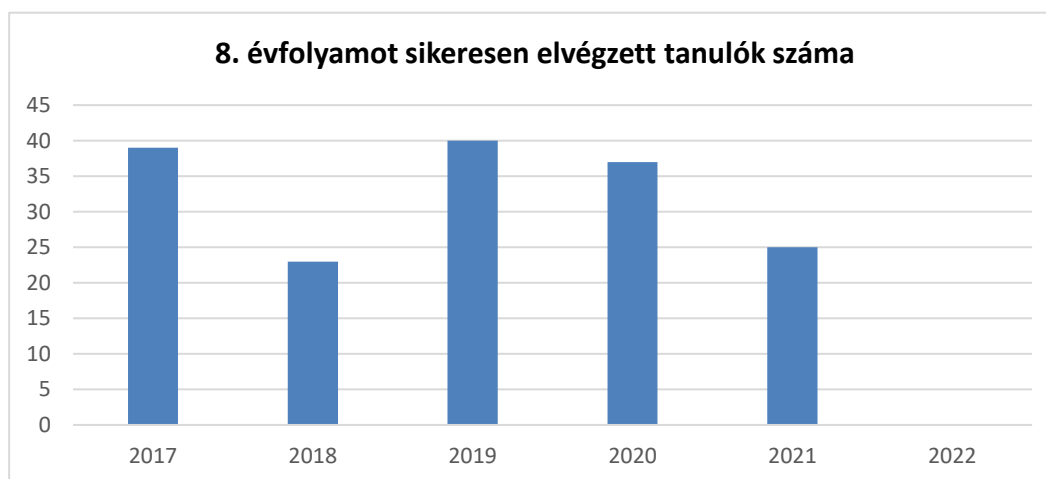
4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	15	1	20,80	2,88
2018	0	15	1	19,73	2,36
2019	0	14	1	17,93	1,20
2020	0	12	1	19,92	2,51
2021	0	12	1	19,42	3,43
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	39
2018	23
2019	40
2020	37
2021	25
2022	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az óvoda, az általános és a középfokú iskola a hátrányos helyzetű, és a tehetséges gyermekek számára személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó óvodai, iskolai fejlesztő programot szervez. A felkészítés magában foglalja az oktatás méltányossága révén, segítő pedagógiai tevékenység által a tanulók iskolai sikerességének elősegítését, társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányaik enyhítését, a tanulói közösségfejlesztést, a család bevonását és támogatását, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztést és folyamatos módszertani megújulást. Képesség kibontakoztató felkészítést valamennyi csoportban, évfolyamon, osztályban meg kell szervezni. Az óvodai, iskolai fejlesztő programot az intézmény a miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az Ebktv. 31. §-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is.²⁶

²⁶ Forrás: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI r. 171. - 173. §

Az óvodapedagógusok felkészültek, folyamatosan képzéseken vesznek részt. Logopédiai ellátás elérhető a településen, továbbá fejlesztő pedagógus is dolgozik az óvodában.

A külterületen élő gyermekek helyzetét is sikerült megoldani, iskolai tanítási időben menetrend szerint közlekedő iskolabusz segítségével.

A Nemzeti Köznevelés törvény alapján 2015. szeptember 1-jétől minden 3. életévét betöltött gyermeknek kötelező az óvodába járás.

A pedagógusok képzettsége, és innovációs készsége kiemelkedő, a kompetenciafejlesztés, egyéni differenciálás terén.

Speciális ellátás legközelebb Kiskunhalason érhető el, melyben a támogató szolgáltatás biztosít segítséget.

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor, eljárás nem indult.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások ún. alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Külterületen élő gyermekek oktatási intézménybe történő nehézkes eljutása.	Buszkísérő személy biztosítása a biztonságos utazásukhoz.
Külterületen élő gyermekek nyári gyermekétkeztetéshez történő nehézkes hozzáférése.	Külterületen élő gyermekek nyári gyermekétkeztetéshez történő hozzáféréseinek könnyítése (tanyagondnoki szolgálat).
Szabadidő hasznos eltöltésének hiányosságai.	Szabadidős programok megszervezése, pályázati lehetőségek felderítése.

Napjainkban a nők esélyegyenlősége új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhítenie e terheken.²⁷

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Már a 1979. december 18-i ENSZ-egyezmény 11. cikke kimondta hogy a nőknek biztosítani kell az egyenlő munkabérhez való jogot, ideértve a juttatásokat is, továbbá az egyenlő értékű munka tekintetében, valamint a munka minőségének értékelése során tanúsítandó egyenlő bánásmódhoz való jogot.²⁸ A Charta 23. cikke alapján azonban a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen, biztosítani kell.

„A nemek közötti bérkülönbséget különböző tényezők okozzák, így például a nemi sztereotípiák, az „üvegplafon” és a „ragadós padló” állandósulása, a horizontális szegregáció – beleértve a nőknek a szolgáltató ágazat alacsonyán fizetett munkahelyein való felülreprezentáltságát –, valamint a gondozási feladatok egyenlőtlen megosztása. A nemek közötti bérkülönbséget továbbá részben a nemi alapú közvetlen és közvetett bérdiszkrimináció okozza. Az említett elemek olyan strukturális akadályokat képeznek, amelyek összetett kihívásokat jelentenek a jó minőségű munkahelyek és az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elérése tekintetében, és olyan hosszú távú következményekkel járnak, mint a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség és a szegénység feminizációja.”²⁹ Ma az Európai Parlament és a Tanács az Unió egyik alapvető értékeként határozza meg³⁰ a nők és férfiak, a férfiak és nők között az egyenlőséghez való jogot.³¹

²⁷ MAKKOS Nándor :A nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. szám pp 28-31 (2022).

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve (2023. május 10.) preambulum (1) bek.

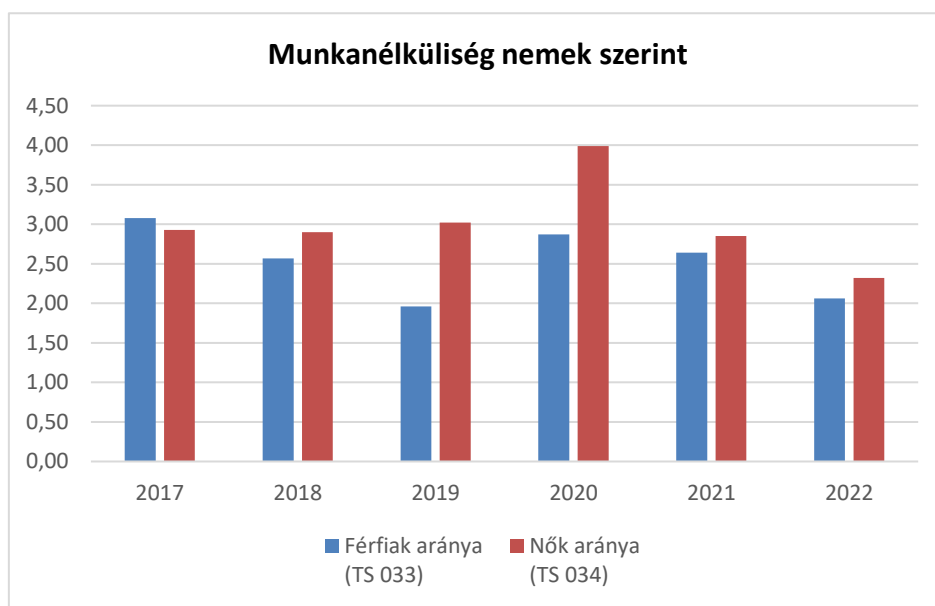
²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve (2023. május 10.) preambulum (15) bek.

³⁰ Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke és 3. cikkének (3) bekezdése.

³¹ Bővebben lásd a z Unió Parlamentje 2023. március 30-i, és a Tanács 2023. április 24-i határozatában.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	3,08	2,93	3,01%
2018	2,57	2,9	2,74%
2019	1,96	3,02	2,49%
2020	2,87	3,99	3,43%
2021	2,64	2,85	2,75%
2022	2,06	2,32	2,19%

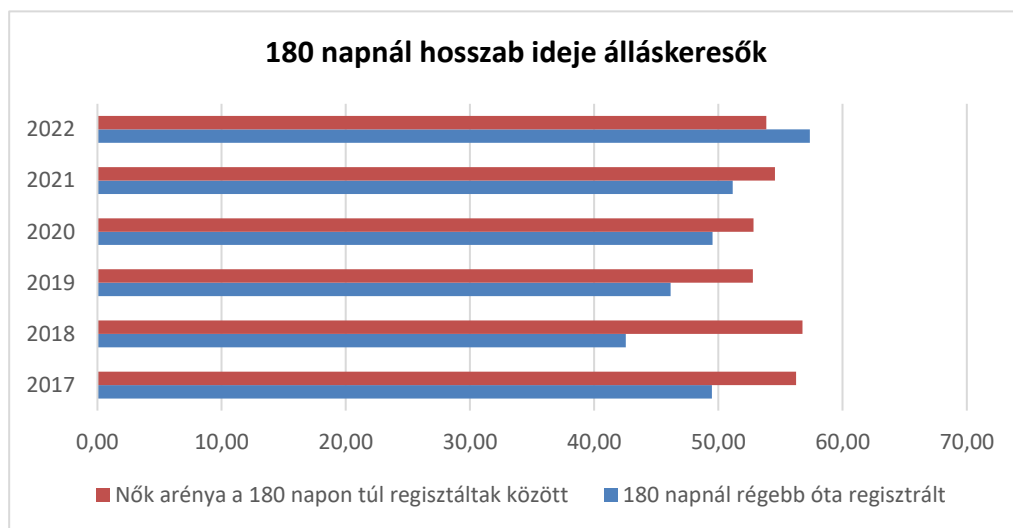
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliségi mutatók szinte minden évben magasabbak a nők körében. A 2020-as jelentős növekedés a nők arányában valószínűleg a Covid-19 világjárvány hatásainak tudható be.

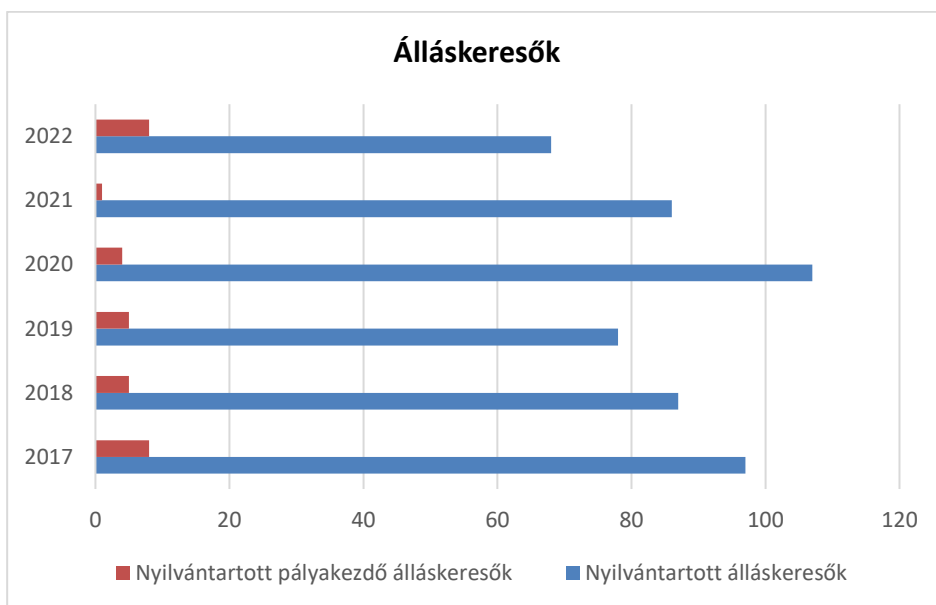
5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2017	49,48	56,25
2018	42,53	56,76
2019	46,15	52,78
2020	49,53	52,83
2021	51,16	54,55
2022	57,35	53,85

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	97	8
2018	87	5
2019	78	5
2020	107	4
2021	86	1
2022	68	8

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

a) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A foglalkoztatás tekintetében ma a legrosszabb helyzetben a túlképzett, valamint az alulképzett nők vannak, akik nem rendelkeznek szakképzettséggel. Az ő munkaerőpiacra történő integrálásuk gyakorlatilag lehetetlen lenne a különböző támogatott képzések nélkül. A népszámlálási adatokból kitűnik, hogy tíz év alatt nagymértékben emelkedett a 15 éves kornál idősebb lakosság körében a legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma, azonban míg az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező férfiak száma közel negyedére csökkent, a nőknél ez az arány 34%. Az elhelyezkedés érdekében az utóbbi években egyre több nőt vonnak be különböző munkaerőpiaci szolgáltatásokba, felnőttképző programokba.

b) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, etnikai hovatartozás, vagy ha hátrányos helyzetű kistérségekben élnek. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknél ezek a tényezők együttesen jelentkeznek. Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési lehetősége a település és agglomerációja kínálta munkahelyeken alacsony.

Elsősorban az önkormányzat és intézményeinek közfoglalkoztatási programjaiban kapnak feladatot és az indított képzéseken, programokban vesznek részt. Alkalmi jelleggel, nyári időszakban idegymunkán jelentős számú alacsony végzettségű nő helyezkedik el és ez jelent jövedelmet számukra.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség. Hivatalos észrevétellel nem éltek a foglalkoztatás területén jelentkező hátrányos megkülönböztetésről.

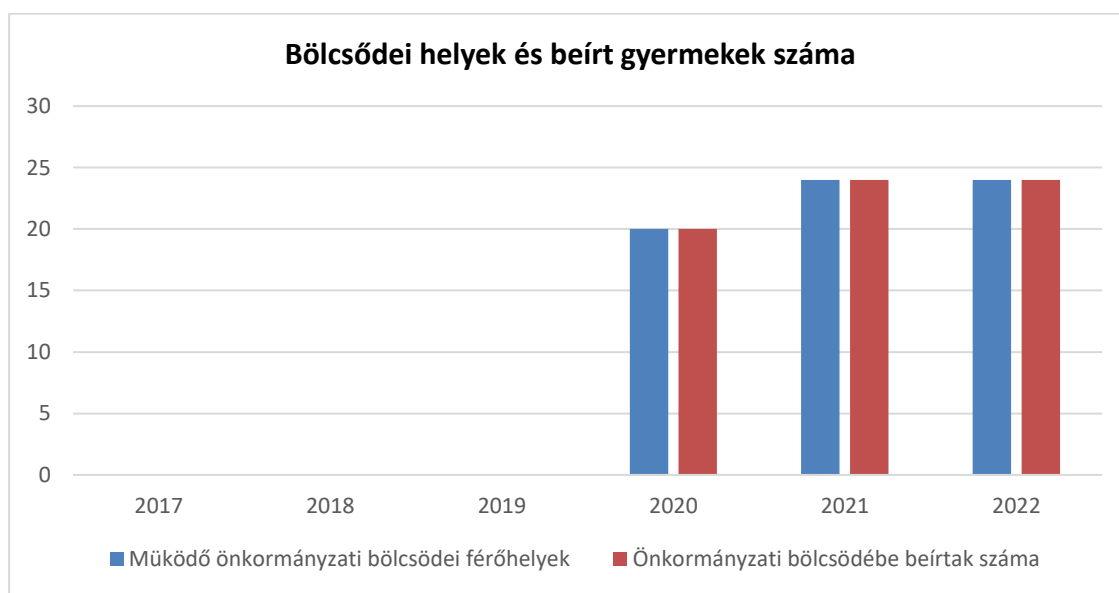
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	2	91	45,5
2018	2	86	43
2019	2	100	50
2020	2	88	44
2021	2	95	47,5
2022	2	78	39

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	20	20
2021	24	24
2022	24	24

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Erőszaknak nevezzük a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezési jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenységet.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról a 2009. évi LXXII. törvény és néhány más szervezeti szabály³² rendelkezik.

A törvény hatálya nem terjed ki a barátára, udvarlóra, volt barátára, elutasított udvarlóra, volt jegyesre és az együttlakás nélkül együtt járókra, kiterjed viszont a volt élettársra így a közeli hozzátartozó és hozzátartozó, valamint a volt házastárs, a volt élettárs, a bejegyzett élettárs, a volt bejegyzett élettárs, a gondnok, a gondnokolt, a gyám és a gyámolt sérelmére elkövetett erőszak miatt van helye a távoltartásnak. A rendőrség a helyszínen hozza meg az ideiglenes elrendelő intézkedést erőszak észlelése esetén hivatalból vagy a bántalmazott és hozzátartozói, a szociális ellátórendszer, a gyermekvédelmi és egészségügyi rendszer bejelentése alapján. Ez azt jelenti, hogy nem kell a bántalmazottnak kérnie a kiérkező rendőrtől a távoltartást. A rendőrség 72 órára rendeli el a távoltartást, és azt automatikusan küldi tovább a helyi bírósághoz meghosszabbításra.

A bántalmazó a közös lakás elhagyására csak akkor köteles, ha a bántalmazott a közös gyereket ott neveli, vagy valamilyen, a szívésségi lakáshasználton túli jogcíme van az ott lakásra.

Távoltartás ideje alatt a bántalmazó lakásfenntartási és tartási kötelezettsége fennáll, de szünetel a szülői felügyeleti és a kapcsolattartási joga.

A távoltartó határozatot csak a bántalmazott kérésére, illetve beleegyezésével küldik meg a családsegítő szolgálat, illetve a gyermekjóléti szolgálat felé, akik 24 órán belül kötelesek segítő kapcsolatot felvenni a felekkel és a veszélyhelyzet megszüntetése érdekében intézkedni. A rendőrség határozata ellen felülvizsgálat kezdeményezhető a bíróságnál 3 napon belül.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

A Szoc.tv. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.³³

5.6 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők és gyermekek ellen irányuló erőszak napi szinten jelen van a kommunikációban. Ez össztársadalmi probléma, amely nem oldható meg kizárólag az állam által. Egyre több olyan civil szervezet van, amely hathatós segítséget nyújt az erőszak elszennvedőinek. Segélyvonalat működtetnek, képzéseket tartanak, reformokat kezdeményeznek. A kisgyermeket nevelő, az egyedülálló, vagy sokgyermekes szülők, valamint az alulképzett, csökkent egészségi állapotú, illetve a 45 év feletti nők hátrányos helyzetben vannak a munkaerő piacon. Számukra a hagyományos foglalkoztatás kevésbé elérhető. Egyre többen szeretnének, főképp gyermekes anyák és szellemi foglalkozásúak, a korábban megszokottnál kevesebb, de otthonról végezhető feladatot ellátni, akár egyszerre több munkaadónak is. Ez a szabadság olyannyira értékes lehet számukra, hogy a fizetésük egy részét is hajlandók feláldozni érte. Emiatt jelentősen felértékelődött az atipikus foglalkoztatási lehetőségek iránti igény. A hatékonyság javítása örök

³² Bővebben lásd : 37/2009 (OT 22) ORFK Utasítás, 32/2007. ORFK Intézkedés.

³³ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 64. § (1) bek.

kihívás a vállalatok számára, a munkavállalókat pedig piacképesebbé, kíváncsabbá teheti rugalmasságuk.

5.7 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas arányú munkanélküliség a nők körében, nehézkes visszatérés a munka világába.	Információk gyűjtése, közvetítése, pályázati lehetőségek keresése, programok, kampányok szervezése.
Emelkedett a családon belüli erőszakos cselekmények száma.	A Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat képzett munkatársainak részvétele esetmegbeszéléseken.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Idős embereknél is az emberi méltóság, szociális biztonság érdekében hosszú távú, világos programokra van szükség.

A 65 év felettiek száma 1,66 milliőről 1,89 millióra, aránya 16,6%-ról 19,3%-ra nőtt 2010-ről 2019-re.³⁴ A demográfiai helyzet változása „erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra.”³⁵ Az idősödő társadalomban nő a jelentősége a kor alapú diszkriminációnak (ageizmusnak). „Az idősödés nemcsak a gazdaságilag fejlett és fejletlenebb társadalmakban okoz különböző gondokat, hanem különböző kezelést követel egyazon államon belül is konjunktúra és válság idején. A gazdasági krízisek befolyásolják a munkaerő piacot, ahol jelen vannak a munkaerőpiacra belépni kívánó fiatalok, és az azt elhagyni kívánó, és elhagyni nem kívánó idősebb munkavállalók.”

Az idősügynök választ kell adnia számos lényeges, és sürgető³⁶ kérdésre:

Különösen a feminizációra. A demográfiai trendek régóta a nők hosszabb életkilátásait mutatják, és a nők, akik jövedelme még mindig kisebb, mint a hasonló képzettségű és munkakörű férfiaké, idősen is kisebb nyugdíjra számíthatnak, előzvegyűlten pedig – ha vannak – gyermekeik vagy a köz támogatására inkább rászorulnak, mint a családban élő idősek.

Választ kell adnia az izolációra, az elmagányosodásra. A gyermekek számának csökkenése és a nukleáris család terjedése miatt az idős emberek egy része elszigetelődik.

Választ kell adnia az ún. Handicap jelenségre. A fogyatékossgal élők öregkora nehezebb, mint a társadalmi többségé, sőt a fogyatékossg sok esetben éppen időskorban bontakozik ki, a fehér és a más színű botok, a hallókészülékek, a szemüvegek, a „tolószékek” az idősebb generációk körében gyakoribbak.

³⁴ MNTFS 2030. p.70.

³⁵ MNTFS, 2030. p.19.

³⁶ Forrás: BORZA Beáta (szerk.): „Méltóképpen Időskorban” Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának idősügyi projektje, Budapest, 2011. p. 6-7.

Választ követel a gettósodás jelensége. Nem annyira regionális értelemben, mint inkább „leépülő településrész vagy épület” értelmében az idősek által lakott házak, területek a kevésbé trendi, kevésbé ellátott vidékekre helyeződnek, avagy az előregedő környéket az új típusú szolgáltatások – még akár az iskola is – elkerülik.

Választ követel a gazdasági, társadalmi és kulturális tökeszegénység. A járadékok és juttatások értékének csökkenése jobban érinti az időseket, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket nehezíti, amely szolgáltatások például a mozgásban akadályozottak esetében létfontosságúak lehetnek az önálló élet lehetőségét például az önálló ételkészítés-beszerzés, avagy a temető vagy az utolsó barátok, rokonok meglátogatását veszélyeztethetik. Amit nem használsz, leépül. Ha nem beszélnek, nem vesznek részt közös cselekvésekben, nem kapnak és nem adhatnak szeretetet, akkor az emberek kulturálisan, mentálisan és fizikailag leépülnek. Generációk tapasztalatai, élményei és érzésvilága múlhat ki – reméljük, nem teljesen nyomtalanul. Ha nem segítik, segítjük, az időseket például az infokommunikációs technológiák elsajátításában akkor ők elmagányosodhatnak.

Az idős személyek foglalkoztatásában hátrányt okoz, hogy „A munkáltató a határozatlan tartamú munkaviszony felmondással történő megszüntetését nem köteles indokolni, ha a munkavállaló nyugdíjasnak minősül.”³⁷

Választ kell adnunk a legális migráció kérdésére is. A fiatal éveikben szívesen látott, migráns munkaerő a társadalombiztosítás, és teljes kapcsolatrendszere révén a befogadó országban marad időskorában, ahol még sincsen úgy otthon, mint a kibocsátó országában.

Nagyon nagy feladat, hogy a negatív tendenciákat ellensúlyozzuk tudatos politikával, olyan fejlesztésekkel, amelyek képesek választ adni a demográfiai tendenciákra.³⁸ Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma lényegi része a foglalkoztatási irányvonalakban meghatározott célok teljesítésének, és ösztönzi a munkaerő sokféleségét. Az életkorral kapcsolatos eltérő bánásmód azonban bizonyos körülmények között igazolható, és ezért külön rendelkezéseket igényelhet, amelyek a tagállamok helyzetének megfelelően különbözhetnek. Ezért elengedhetetlen a különbségtétel a főleg jogszerű foglalkoztatáspolitikai, munkaerő-piaci és szakképzési célkitűzések által igazolt eltérő bánásmód és a tiltandó, hátrányos megkülönböztetés között.”³⁹

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

³⁷ Mt. 66. § (9) bek.

³⁸ Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közsférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

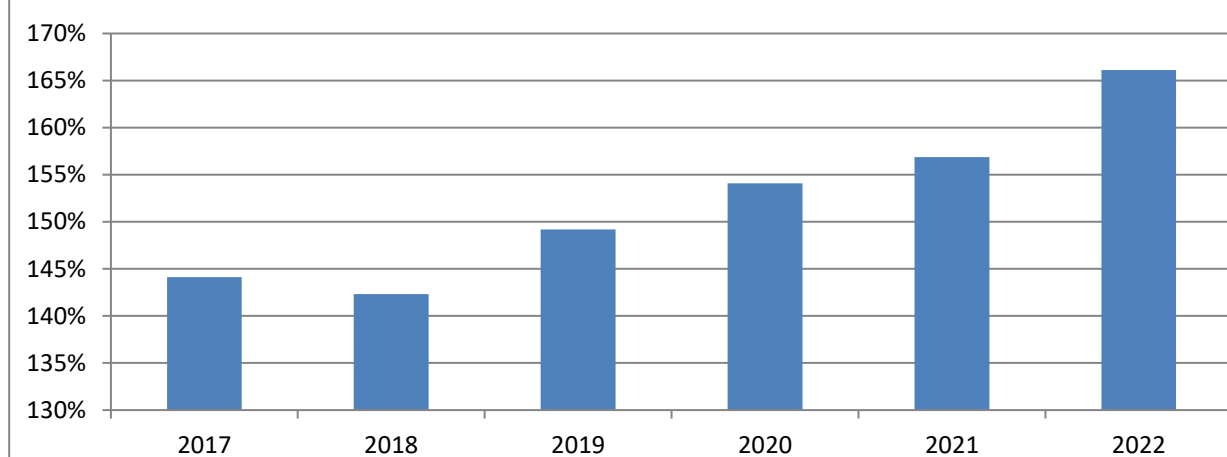
³⁹ C-286/12. sz. ügy (25) bek.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	882	612	144,12%
2018	888	624	142,31%
2019	901	604	149,17%
2020	909	590	154,07%
2021	913	582	156,87%
2022	937	564	166,13%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index (%)

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	465	688	1153
2018	444	686	1130
2019	439	676	1115
2020	428	651	1079
2021	414	640	1054
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	50	1	292	486	2	51	8
2018	51	1	285	493	2	47	9
2019	49	1	290	497	3	41	7
2020	46	1	277	481	5	38	7
2021	47	1	267	474	5	32	6
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	6

Forrás:

TeIR,KSHTstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Hazánkban a nyugdíjasok munkaerőpiacra történő visszatéréséhez a legnagyobb motivációt az anyagiak jelentik, az egzisztenciális bizonytalanság elkerülése érdekében sokan hajlandóak idős korukban is elvállalni bizonyos munkákat.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	97	87	78	107	86	68
41-45 év (TS 042)	Fő	11	13	10	13	7	10
	%	11,34%	14,94%	12,82%	12,15%	8,14%	14,71%
46-50 év (TS 043)	Fő	14	7	9	13	8	5
	%	14,43%	8,05%	11,54%	12,15%	9,30%	7,35%
51-55 év (TS 044)	Fő	11	9	7	5	10	6
	%	11,34%	10,34%	8,97%	4,67%	11,63%	8,82%
56-60 év (TS 045)	Fő	11	15	5	15	7	5
	%	11,34%	17,24%	6,41%	14,02%	8,14%	7,35%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	8	12	16	17	24	18
	%	8,25%	13,79%	20,51%	15,89%	27,91%	26,47%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Tompán az idősek napközi otthona számos lehetőséget kínál az idős korosztály hasznos szabadidő eltöltésére.

A szolgáltatás célja a hasznos és tartalmas időtöltés biztosítása, az aktivitás megtartása, képességek és készségek szinten tartása, társas kapcsolatok ápolásának elősegítése az egyéni és társadalmi hasznosság érzésének megtartása érdekében.

Az intézmény szolgáltatásai:

szabadidős programok szervezése (ünnepek közös megtartása, helyi kiállítások meglátogatása, kártya- és társasjátékok, TV, rádió, újságok, kézműves foglalkozás, stb.)

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A kedvező adózás miatt szívesen alkalmaznak nyugdíjas munkavállalókat.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	465	688	1153
2018	444	686	1130
2019	439	676	1115
2020	428	651	1079
2021	414	640	1054
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TelR, KSH Tstar

- a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Tompán két tanyagondnoki szolgálat biztosítja a rászoruló idősök számára a szolgáltatásokhoz való hozzáférést valamint segítenek a bevásárlásban a gyógyszerárba történő eljutásban is.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	882	40	12	161
2018	888	36	11	184
2019	901	32	10	157
2020	909	33	12	155
2021	913	37	8	146
2022	937	35	9	121

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A házi segítségnyújtás és a falu/tanyagondnoki szolgáltatás, olyan feladata a családsegítésnek, mely nappali melegedőtől távolmaradó idősök esetében is biztosítja az idősök szociális, és közszolgáltatásokhoz való hozzáférését.

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes. Az ellátás az igénylő, illetve annak törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. Ezt követően felméri az igénylő egészségi, szellemi és fizikai állapotát, megállapítják a gondozási szükséglet mértékét, és ennek megfelelően a szükségletekhez igazodóan állapítják meg a részére nyújtott szolgáltatásokat.

A falu/tanya gondnoki szolgáltatás olyan szociális alapellátási forma, amelyet főállásban, teljes munkaidőben (heti 40 óra), közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott falu/tanya gondnok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével biztosítanak, csökkentve ezzel az aprófalvak és a külterületi lakott helyek szolgáltatás- és intézményhiányból eredő hátrányait.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A feladat magában foglalja a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését, meghatározott pénzügyi támogatás biztosítását, valamint a helyi lakosság képviseletének biztosítását a közművelődési feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Magában foglalja továbbá a művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítségét, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése, az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítását). E feladat tartalmazza továbbá a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése

feltételeinek biztosítását, az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítását, a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés feltételeinek biztosítását, valamint a kulturális alapú gazdaságfejlesztést).

Nagy népszerűségnek örvend a minden évben augusztusban megrendezésre kerülő Nyugdíjasok találkozója. A Művelődési Házban rendszeresen tartanak kézműves foglalkozásokat az idősek számára, kellemes, beszélgetős délutánok keretében.

c) idősek informatikai jártassága;

Általánosságban elmondható, hogy az idősek körében alacsony az informatikai jártasság.

d) a generációk közötti programok;

Korunk egyik kiemelt célja az idősek társadalmi részvételének erősítése és a generációk közötti kapcsolatok mélyítése, a generációk közötti szolidaritás erősítése, az idősek társadalmi hasznosságának, közösségi megbecsültségének növelése.

6.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Tevékeny időskor hiánya, alacsony informatikai jártasság. Szociális kapcsolatok beszűkülése.	Informatikai tanfolyamok szervezése. Az idősek nappali otthona működésének szélesebb körben történő ismertetése.
Közszolgáltatásokhoz való nem megfelelő hozzáférés, középületek és közutak nem megfelelő akadálymentesítése.	Információ gyűjtés, pályázati lehetőségek keresése.
Sok a bűncselekmény az időskorúak ellen.	Kampányok, programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

„Minden állam humanitárius érettségét jelzi az, ahogyan a fogyatékkal élő állampolgáraival szemben viselkedik.”⁴⁰ A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel, csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. A fogyatékos emberek hátrányainak enyhítése, esélyegyenlőségük

⁴⁰ Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közszférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében a jogalkotó alkotott törvényt. A Fot. 2. § (1)–(5) bekezdése alapján az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban. „Az ésszerű alkalmazkodás a fogyatékkal élő személyek igényeihez történő alkalmazkodást jelenti. Magában foglalja különösen meglévő létesítmények átalakítását, és olyan új épületek létrehozását, melyeket fogyatékkal élők is használhatnak, valamint olyan munkahelyi szerkezetátalakítás, rész munkaidős vagy módosított munkarendek, áthelyezés egy üres állásba, berendezések vagy eszközök beszerzését és módosítását, valamint vizsgák, képzési anyagok vagy szakpolitikák megfelelő kiigazítását vagy módosítását, illetve minősített olvasók vagy tolmácsok biztosítását és egyéb hasonló alkalmazkodást a fogyatékkal élők igényeihez. Az AB szerint az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását, pl. az egyetemes tervezés által. Az „egyetemes tervezésen” a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a „fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.”

A „Semmit róluk nélkülünk” James Charlton 1998-ban megjelent könyvének címe, melyet az MNTFS 2030 így fogalmaz meg: „a közösségi részvétel és támogatás elve az egyenlő jogok alapján: a bizalomra, aktív részvételre, partneri együttműködésre építve a programok tervezésébe, végrehajtásába és ellenőrzésébe be kell vonni a célcsoportok így a roma közösség, a helyi önszerveződések és a közigazgatás képviselőit.” Az alapelv így vonatkozik a fogyatékkal élő szervezetekre személyekre is.⁴¹

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	99	125	224
2018	87	122	209
2019	77	114	191
2020	79	106	185
2021	75	106	181
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

⁴¹ MNTFS 203. p. 23.

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A megváltozott munkaképességű személyek valóban nehezen találnak munkát, ennek oka inkább a speciális foglalkoztatási szabályozottság a valós oka. Tekintettel arra, hogy egészségi állapotuk miatt napi 4, illetve maximum napi 6 órát tudnak vállalni, többségében kiegészítő munkaköröket tudnak a részükre ajánlani.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Az önkormányzat a közfoglalkoztatási program keretén belül ad lehetőséget a munka világába visszatérők számára.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A hátrányos megkülönböztetés a megváltozott munkaképességű személyek esetében jelen lévő probléma.

- d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Az önkormányzat a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató Központjával kötött ellátási szerződés alapján a szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó alapellátást biztosít.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők a települési támogatást vehetik igénybe nehéz anyagi helyzetük enyhítésére.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A középületek akadálymentesítettsége – a polgármesteri hivatal és a városi konyha kivételével - megtörtént.

- b) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A városi konyha és a polgármesteri hivatal kivételével az akadálymentesítettség megtörtént.

- c) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A járdák, parkok akadálymentesítettsége megfelelő.

- d) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Településünkön jelenleg nincs ilyen jellegű intézmény.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Önkormányzat nem rendelkezik fogyatékkal élőket ellátó intézménnyel. A mindennapi segítségnyújtásban a tanyagondnokok segítenek a rászorulóknak.

Tompán a fogyatékos személyek részére a Pszichiátriai Betegek és Fogyatékos Személyek Otthona nyújt segítséget.

A Pszichiátriai Betegek Otthona szakosított bentlakásos intézmény, melyben azon személyek ápolását, gondozását végzik, akik számottevő pszichiátriai kezelést nem igényelnek, nem veszélyeztető állapotúak, viszont önálló életvitelre nem képesek és állandó intézeti gondoskodást igényelnek. Ellátásukat, gondozásukat szakemberek végzik, akik gondoskodnak a megfelelő szakmai színvonal biztosításáról, olyan külső-belső környezet kialakításáról, hogy az Intézmény betölthesse otthonpótló szerepét.

Bár az Intézet nem az Önkormányzatunk fenntartása alatt áll, de Intézetnek otthont Tompán a Rédl kastély ad. Az Otthon 17 hektár természetvédelmi, arborétum jellegű parkban helyezkedik el. A többszintes, lift nélküli kastély a XVIII. században épült a Rédl család tulajdonaként.

A kastélyhoz közvetlenül csatlakozó, neogót stílusú, műemlék jellegű templomot is báró Rédl Béla építtette Wágner Károly tervei alapján, 1893-tól 1905-ig. A templom csodával határos módon sértetlenül túlélte a háborúk borzalmait; a kastély azonban a II. világháború után igen leromlott állapotba került. 1957-ben a Fővárosi Tanács tulajdonában kezdte meg működését, mint szociális otthon. Az 1981-ben megkezdett tatarozás visszaadta a kastély eredeti fényét, és most Tompa környékének egyik ékessége, jelenleg 137 lakónak nyújt otthont.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékkal élők közösségi közlekedésének akadályoztatása.	Pályázati lehetőségek felderítése.
Munka világában jelenlévő hátrányos megkülönböztetés a célcsoportban.	Fórumok szervezése.

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Tompa Városában a civil, egyházi és karitatív szervezetek aktív tevékenységet folytatnak az érintett célcsoportok tekintetében.

Településünkön számos egyesület, és alapítvány működik.

Alapítványok:

Városunkért Alapítvány

Éltrevaló Gyermekünkért Ifjúsági Alapítvány

Kapisztrán Szent János Alapítvány

Szabó Dénes Általános Iskola Tanulóiért Alapítvány

Tompai Szent Anna Templom Megmentéséért Alapítvány

Bokréta Önkormányzati Óvoda Óvodásaiért Alapítvány

Egyesületek:

Tompai Sportegyesület

Tompai Kék Szivárvány Egyesület

Tompai Polgárőr Egyesület

Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Spirit Keresztény Könnyűzenei Egyesület

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Tompa Város Önkormányzata támogatja a helyi egyházi, civil szektor és a gazdasági szereplők munkáját szolgáltatások nyújtásában valamint a civil szervezetek gyakran segítenek az önkormányzatnak közösségi programok szervezésében és a társadalmi problémák kezelésében.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Tompa Város Önkormányzata partnerségi kapcsolatot tart fent a Halasi Többcélú Kistérségi Társulással, melynek célja a kistérség összehangolt fejlesztésének előmozdítása, a kistérségi önkormányzati közszolgáltatások színvonalának emelése.

Továbbá testvértelepüléseinkkel – Szerbiában lévő Kelebija-val és Erdélyben lévő Gyergyóújfaluval - szorosan együttműködve keressük a lehetőségeket a pályázatok és a projektek közötti együttműködésre.

- d) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Jelentős a Városunkért Alapítvány munkája a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése szempontjából. Többek között egyik kiemelt célja segíteni a településen élő nehéz anyagi körülmények között lévő kiváló képességű gyermekek iskoláztatását.

Az Éltrevaló Gyermekekért Ifjúsági Alapítvány tevékenységi körébe tartozik többek között; olyan tevékenységek támogatása, amelyek a gyermekek testi, lelki, szellemi kiteljesedését szolgálják.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A HEP előkészítési folyamatában részt vettek a helyi szociális, gyermekjóléti, köznevelési és közművelődési szakemberek. Vélemények, problémák és lehetőségek megvitatása e-mailek és személyes megbeszélések útján.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az esélyegyenlőségi program előkészítését fórum összehívása előzte meg, melynek résztvevői voltak a helyi intézményvezetők, civil alapítványok tagjai, egészségügyi szolgáltatások képviselői.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF⁴² esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

⁴² Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság

10. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

10. 1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	-tartós munkanélküliség -alacsony iskolai végzettség -nem kielégítő egészségügyi állapot az érintett célcsoport(ok) körében	-képzési lehetőségek felkutatása -álláskeresés segítése, közfoglalkoztatási programról tájékoztatások -ingyenes szűrőprogramok biztosítása
Gyermekek	-külső területen élő gyermekek oktatási intézményekbe történő nehézkes eljutása -külső területen élő gyermekek nyári gyermekétkeztetéshez történő nehézkes hozzáférése -szabadidő hasznos eltöltésének hiányosságai	-tömegközlekedési járatok sűrítésének kezdeményezése, buszkísérő biztosítása -nyári gyermekétkeztetéshez történő könnyebb hozzáférés biztosítása -szabadidős programok szervezése, pályázati lehetőségek felderítése
Idősek	-munka világában jelenlévő hátrányos megkülönböztetés -tevékeny időskor hiánya, alacsony informatikai jártasság -közterületek, középületek nem megfelelő akadálymentesítése -időskorúak elleni bűncselekmények	-fórumok megszervezése, foglalkoztatók érzékenyítése a témában -informatikai tanfolyamok szervezése -pályázati lehetőségek keresése
Nők	-nehézkes visszatérés a munka világába, magas arányú munkanélküliség -családon belüli erőszak a nők körében -nyári gyermekfelügyelet hiánya	-érdekegyeztetés az érintettekkel, intézményekkel valamint a foglalkoztatókkal -tájékoztató, figyelemfelhívó programok szervezése -programok szervezése, pályázatok megvalósítása
Fogyatékkal élők	-munka világában történő hátrányos megkülönböztetés -fogyatékos személyek életmódjáról hiányos információ a lakosság körében	-fórumok szervezése, foglalkoztatók érzékenyítése -tájékoztató programok, kampányok szervezése

10.2. Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák nincsenek hátrányosan megkülönböztetve.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők támogatáshoz jussanak.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek támogatását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek gondozására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén, a nemen alapuló esélyek előmozdítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréseire.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
	Intézked és sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma													
1	Tanyavilág infrastruktúrájának fejlesztése	Tanyavilág infrastruktúrájának elmaradott.	Külterületen élőkhöz való hozzáférés biztosítása.	gazdasági program	Összhangban van a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információk begyűjtése és közvetítése, pályázatok beadása, projektek megvalósítása. Külterületi helyi közutak fejlesztése (VP6-7.2.1-7.4.1.2-16)	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	szolgáltatások növekedése, igénybevételek elérhetősége, tanyavilág infrastruktúrájának fejlesztésével kapcsolatos projektek megvalósulása	pénzügyi, humán, technikai	önkormányzati és/vagy pályázati források	Nincs együttműködés	
2	HUMÁN KAPACITÁSOK FEJLESZTÉSE TÉRSÉGI SZEMLELETBEN	A humán szakképzésben dolgozó szervezetek, szakemberek közötti területi egyenlőtlenségek problémája. A projekt előkészítéseként lezajlott előkészítő workshopok során azt kértük a bevonni kívánt intézményektől, szervezetektől, hogy elemezzék intézményeiket, a benne dolgozók képzettségi-szempontjait, végzettségi szintjét, s állapítsák meg az azon hiányokat, amelyekre jelenleg nincsenek válaszaik, illetve amelyekre jelenleg nincs forrásuk. A projekt	A humán közszolgáltatások területén jelentkező különbségek csökkentése, a humán közszolgáltatások minőségi javítása. A projekt hozzájárul a többek között humán közszolgáltatásokba való bevonásához, a dolgozók képzettségének javításához, a gyermekek és a tanulók közneveléséhez, személyiség és kompetencia fejlesztő tevékenységéhez.	Az intézkedés célja az önkormányzat költségvetésével, a település fejlesztési programjával, a gazdasági a tervekkel.	---	Továbbképzések a humán közszolgáltatási dolgozók részvételével, szemléletformáló akciók megvalósítása. Tanulók számára életút-építést, továbbtanulást segítő akciók.	Polgármester	2026. 12. 31. (csütörtök)	A projekt valamennyi elemébe bevontak 2020.07.31-ig 3840 fő, a projektben képzést szerzők száma: 2 fő Humán területre jelentkezők és elvégzők száma. Humán szakképzési területen dolgozók számának növekedése.	A költségvetése 500.000.000.- Ft, mely a részvevő település költségvetéséből és önkormányzati forrásból kerül megvalósításra.	Saját, és pályázati forrásból fenntartható. Állami- és önkormányzati forrásból fenntartható.	Kiskunhalas Város Önkormányzata vezette és konzorciumi együttműködés keretében (Kiskunhalas, Tompa, Kiszállás, Pirtó, Harkakötöny).	

		részlegesen megvalósult a szakember/szaktudás kapacitások felmérése, s a kapacitáshiányok megállapítása.										
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Tartós munkanélküliség csökkentése a mélyszegénységben élők és a romák körében	Alacsony iskolai végzettség, szakképzettség hiánya, alacsony motiváció.	Csökkenjen a munkanélküliek száma, a célcsoport közfoglalkoztatásba való bevonása. Hátrányos helyzet transzgenerációs átörökítésének megszakítása.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Álláskeresés segítése, információhoz juttatás. Figyelem felhívás, tájékoztatás az önkormányzat általi közfoglalkoztatásba bevonás lehetőségeiről, menetéről. Képzési lehetőségek felkutatása.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda	2027. 12. 31. (péntek)	Munkanélküliek számának csökkenése és a közfoglalkoztatottak számának maximalizálása.	humán, technikai, BM közfoglalkoztatási programja	állami és önkormányzati forrás	Nincs együttműködés
2	Mélyszegénységben élők egészségügyi állapotának elősegítése	Egészségügyi állapot nem kielégítő a romák és mélyszegénységben élők között.	Mélyszegénységben élők és romák egészségügyi állapotának fenntartható és tartós állapotjavítása.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információk begyűjtése és közvetítése, pályázatok beadása, ingyenes szűrőprogramok szervezése, elősegítése. Az egészségügyi ellátások jogszabályoknak megfelelő folyamatos biztosítása.	házi orvos, és gyermekorvos, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	szűrővizsgálatokon részt vevők száma.	humán és pénzügyi	állami és önkormányzati források	Nincs együttműködés
3	Felnőttképzési programok indítása a mélyszegénységben élők és romák körében	Magas az alulképzettek száma az érintett célcsoportban.	Iskolázottsági és szakképzettségi szint emelése a célcsoportban.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információk begyűjtése és közvetítése, pályázatok beadása, digitális kompetenciák fejlesztése a célcsoportban.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Nő a szakmai végzettséggel, szakképzettséggel rendelkezők száma.	humán, pénzügyi	önkormányzati és/vagy pályázati forrás	Nincs
4	HUMÁN SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE TÉRSÉGI SZEMLELETBEN.	A szociális ellátórendszer a járási szociális intézményen keresztül biztosított ugyan, azonban az egyéb, humán	A társadalmi felzárkózás érdekében, területi különbségek csökkentése, minőségi humán,	Az intézkedés célja az önkormányzat költségvetésével,	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	A szegénység elleni küzdelem a hátrányos helyzetű rétegeknek kínált szolgáltatási és programelemekkel. A társadalmi	Polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	A minőségi humán közszolgáltatásokhoz való könnyű hozzáférés, a területi különbségek mérhető csökkenése. A	humán és pénzügyi erőforrások	pályázati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés

		köszolgáltatásokban teljesen eltérőek az viszonyok. A Kiszálláson intézményi formában működik művelődési ház, azonban korlátozott lehetőségekkel rendelkeznek egyes korosztályi és egyéb csoportok igényeinek kielégítésére. Egyik helyen sincs fiatalokkal külön foglalkozó szakember – ami kihat a települések jövőjére, elnéptelenedésére is. Ezen kívül hiányoztak olyan innovatív programok, amelyekkel a hátrányos helyzetű rétegeket tudnák támogatni, vagy a vidéki lakosságot megtartani. Ezzel a projekttel erre a hiányra próbálunk reagálni.	köszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása. A helyi esélyegyenlőségi programokban feltárt problémák komplex, a helyi közösségekre és erőforrásokra alapuló kezelést célzó területi hatókörű fejlesztési programok megvalósításának támogatása.	településfejlesztési programmal és a gazdasági tervvel.		kohézió erősítése, egészségmegőrzés terén a kisközösségek fejlesztése tevékenységekkel.			hátrányos helyzetű rétegek támogatására szolgáló innovatív programok megvalósulása.			
--	--	--	--	---	--	---	--	--	---	--	--	--

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Oktatási intézményekben történő könnyebb bejutás külterületen élő gyermekek számára.	Külterületen élő gyermekek oktatási intézménybe történő nehézkes eljutása.	Külterületen élő gyermekek oktatási intézményekben történő eljutásának megkönnyítése.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Tömegközlekedési járatok sűrítésének kezdeményezése. Buszkísérő személybiztosítása a biztonságos utazásukhoz.	polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	A külterületen élő gyermekek oktatási intézménybe történő időben való megérkezése illetve az időben történő hazajutás biztosítása.	humán és pénzügyi	és önkormányzati és/vagy pályázati forrás	Nincs együttműködés
2	Külterületen élő gyermekek számára nyári gyermekétképzetéshez történő egyenlő hozzáférés lehetősége.	Külterületen élő gyermekek nyári gyermekétképzetéshez történő nehézkes hozzáférése.	Külterületen élő gyermekek számára nyári gyermekétképzetéshez történő egyenlő hozzáférés lehetősége.	gazdasági program	Összhangban van a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Külterületen élő gyermekek nyári gyermekétképzetéshez történő hozzáféréseinek megkönnyítése.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda, tanyagondnoki szolgálat	2029. 12. 31. (hétfő)	Nyári gyermekétképzetésben résztvevők számának növekedése.	pénzügyi és humán	és önkormányzati és/vagy pályázati erőforrás	Nincs együttműködés

3	A HH, HHH gyerekek nyilvántartásának pontosítása.	A nyilvántartáshoz és a határozatban megvalósuló döntésekhez szükséges egyéni és személyes körülmények vizsgálata a megalapozott döntéshez.	Az érintett nyilvántartások online hozzáférhetővé tétele a szociális iroda részére.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	A megfelelő jogszabályi környezet kialakítása.	polgármester, jegyző, szociális iroda,	2029. 12. 31. (hétfő)	Az egyéni életkörülményeknek megfelelő állapot megjelenítése a határozatokban és a nyilvántartásokban.	humán	állami és önkormányzati erőforrás	Nincs együttműködés
4	Nyári szabadidős tevékenységek kibővítése kiskorú gyermekek számára	Szabadidő hasznos eltöltésének hiányosságai.	Kiskorú gyermekek nyári szünidejének tartalmas eltöltési lehetőségeinek kibővítése, megszervezése.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Adatgyűjtés, szabadidős programok megszervezése, jelenlegi programok folytatása, pályázati lehetőségek felderítése és folyamatos figyelemmel kísérése.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda, művelődési ház vezetője, könyvtáros	2029. 12. 31. (hétfő)	Szabadidő hasznos eltöltése, programok szervezése, visszajelzések.	pénzügyi, humán	önkormányzati és/vagy pályázati források	Nincs együttműködés
5	ESÉLY OTTHON, TOMPA VÁROS NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA	Számos, az életminőséget pozitív irányba befolyásoló tevékenységet végez a település, melynek részben az azokkal a fiatalok helyben tartása, részben a helyben élők életminőségének emelése, így tulajdonképpen jelen célcsoportot részben közvetlenül, részben közvetetten célozzák meg. A projektben tervezett ösztönzők, aktívak: célzottan alakítják a helyi fiatalok célcsoportjának elképzeléseit, lehetőségeit és aktívan avatkozik	A település ifjúsági célcsoport számára nyújtott szolgáltatásai. Az önkormányzat élni kíván a lehetőségekkel, amelyeket kifejezetten a fiatalok boldogulását, helyben maradását támogatják. Ifjúsági célcsoport elvándorlásának csökkentése. A lakhatási viszonyok segítése, a népeségmegtartás célzó tevékenységei, ösztöndíjprogramo	Az intézkedés célja az összhangban álló önkormányzat költségvetésével, a településfejlesztési programmal, a település szociális koncepciójával.	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	A város vezetése igyekszik segíteni a helyi fiatalok helyben maradását, több módon: az óvodát és iskolát fejleszti, amely itt is, mint minden településen, a jövő, a helyben maradás egyik záloga; biztosítja a szociális szolgáltatásokat a kistérségi társulás intézményén keresztül; a település gazdag kulturális programot nyújt, a helyi művelődési ház programjain keresztül is – így a fiatalok, a családok számára is talál számos szabadidős, kulturális lehetőséget; támogatja a civil	Polgármester	2029. 10. 31. (szerda)	Életpálya-tervezést segítő helyi szolgáltatásokkal elért helyi 18-35 éves korosztály számára lakhatási támogatások. (EFOP-1.2.11-16-2017-00055)	humán, pénzügyi és technikai	Pályázati és önkormányzati forrásból fenntartható.	Nincs együttműködés.

		bele a lakhatási és munkaerő-piaci stratégiákba is annak érdekében, hogy mindkét oldal (a település és a fiatalok is) egyaránt gyümölcsözőnek tekintse az eredményeket.				szervezeteket, amelyek számos a fiataloknak és családoknak szóló programot szerveznek; informálja a lakosságot az elérhető pályázati lehetőségekről; támogatja az Arany János tehetséggondozó programot; Tompa Város Önkormányzata az Emberi Erőforrások Minisztériumával együttműködve rendszeresen meghirdeti a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj pályázatot.						
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Nők aktivitása a munkaerőpiacon.	Magas arányú munkanélküliség a nők körében, nehézkes visszatérés a munka világába	Nők arányának emelkedése a foglalkoztatást segítő programokon, sikeres visszatérés a munka világába.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információ gyűjtés és közvetítés, érdekkegyeztetés az iroda érintettekkel, intézményekkel, illetve foglalkoztatókkal. Pályázatok keresése, benyújtása, megvalósítása, programok, kampányok szervezése.	polgármester, családse gítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Programokon és foglalkoztatásban résztvevő nők száma növekszik.	humán, pénzügyi	önkormányzati és pályázati forrás	Nincs együttműködés
2	Családon belüli bűnmegelőzés.	Emelkedett a családon belüli erőszakos cselekmények száma.	Családon belüli erőszak számának csökkentése.	gazdasági program	Összhangban van a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Megelőzésre tekintettel, tájékoztató, felvilágosító programok szervezése.	polgármester, családse gítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Családon belüli erőszakos cselekmények számának csökkenése.	pénzügyi, humán technikai	önkormányzati és/vagy pályázati forrás	Nincs együttműködés
3	Parkolás könnyítése kisgyermekes szülők számára	Nehézkes parkolás a közterületeken az	Közterületen könnyebb parkolási lehetőségek	gazdasági program	Összhangban van a Magyar Nemzeti	Információk gyűjtése, közvetítése,	polgármester	2026. 12. 31. (csütörtök)	Fejlesztések megvalósulása.	pénzügyi, humán	önkormányzati és/vagy pályázati forrás	Nincs együttműködés

		érintett célcsoportban.	megteremtése. Köznevelési, szociális és gyermekvédelmi intézmények könnyebb megközelíthetősége.		Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	fejlesztések, pályázatok keresése, benyújtása, megvalósítása.						
4	Biztosított szünidei felügyelet kiskorúak részére.	Nyári gyermekfelügyelet hiánya.	Kiskorú gyermekek nyári szünidejének tartalmas eltöltési lehetőségének megszervezése, megbízható felnőttkorú személy jelenlétében.	gazdasági program	Összhangban van a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információk gyűjtése, programok megszervezése és folytatása, pályázatok megvalósítása.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda, művelődési ház	2029. 12. 31. (hétfő)	Szabadidő hasznos eltöltése.	pénzügyi, humán	önkormányzati és pályázati erőforrás	Nincs együttműködés
5	A tompai Bokréta Önkormányzati Óvoda és Bölcsőde hatékony működtetésének biztosítása.	A bölcsőde a családban (vagy csonka családban) nevelkedő 3, illetve 4 év alatti gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését, gondozását biztosítja, miközben lehetővé teszi az édesanya (a szülők) számára a munkavégzést. Az önkormányzat tulajdonát képező Bokréta Önkormányzati Óvoda és Bölcsőde udvara is kiváló lehetőséget kínál a gyermekek napközbeni ellátására, nevelésére.	Az anyagi erőforrások megteremtése és hatékony működése folyamatos és hosszú távú biztosítása.	Az intézkedés célja az összhangban álló településfejlesztési programmal, a gazdasági programmal.	Összhangban van a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	A Bokréta Önkormányzati Óvoda és Bölcsőde komplex működtetési feltételeinek folyamatos biztosítása.	Polgármester, Intézményvezető	2029. 12. 31. (hétfő)	Évente a Bölcsődében 24 fő és az óvodában 120 gyermek elhelyezése.	pénzügyi és humán.	állami, önkormányzati és pályázati forrás	Nincs együttműködés
IV. Az idők esélyegyenlősége												
1	Idősebb korosztály munka világában történő bejutása	Munka világában jelenlévő hátrányos megkülönböztetés az idősebb korosztályban.	Az idősebb korosztály munkához jutásának elősegítése, foglalkoztatók	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információ gyűjtése, fórum megszervezése résztvevők bevonásával.	polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	Idősebb munkavállalók munkába állása, stabil munkahelyek.	pénzügyi, humán	önkormányzati és pályázati	Nincs együttműködés

			érzékenyítése a témához.									
2	Aktív időskorúaknak programok szervezése, informatikai jártasság megszerzése.	Tevékeny időskor hiánya, alacsony informatikai jártasság, szociális kapcsolatok beszűkülése.	Tevékeny időskor a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezése, informatikai jártasság növelése a célcsoportban.	gazdasági program, tanyagondnoki program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Informatikai tanfolyamok szervezése. A szociális munkatársak, idősek nappali otthona működésének szélesebb körben történő ismertetése.	művelődési ház intézményvezető, szociális munkatársak, könyvtáros	2029. 12. 31. (hétfő)	Programokon résztvevő időskorúak száma növekszik.	pénzügyi, humán	önkormányzati és/vagy pályázati erőforrás	Nincs együttműködés.
3	Közterületek, járdák, középületek akadálymentesítése	Közösségi közlekedés akadályoztatása, közszolgáltatásokhoz való nem megfelelő hozzáférés, középületek és közutak nem megfelelő akadálymentesítése.	Közterületek, járdák, középületek akadálymentesítése	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információ gyűjtés, pályázati lehetőség keresése, beadása, megvalósítása.	polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	Fejlesztések megvalósulása, akadálymentesség.	humán és pénzügyi	önkormányzati és pályázati erőforrás	Nincs együttműködés
4	Bűnmegelőzés idősek körében.	Sok bűncselekmény az idősek ellen.	Az érintett célcsoport elleni bűncselekmények számának csökkenése.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információgyűjtés, közvetítés, pályázatok keresése, beadása, programok és kampányok szervezése. Figyelem felhívás, tájékoztatás az időskorúak számára a veszélyforrásokról.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Idősek ellen elkövetett bűncselekmények számának csökkenése.	humán és pénzügyi	önkormányzati és/vagy pályázati	Nincs együttműködés

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Közterületek, járdák, középületek akadálymentesítése fogyatékkal élők számára.	A fogyatékkal élők közlekedésének akadályoztatása, közszolgáltatásokhoz való nem megfelelő hozzáférése. Középületek és közutak nem megfelelő akadálymentesítése.	A fogyatékkal élők számára középületek és közterületek akadálymentesítése	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információgyűjtés, pályázati lehetőség keresése, beadása, megvalósítása.	polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	Közterületek akadálymentessége, fejlesztések megvalósulása.	humán és pénzügyi	önkormányzati és/vagy pályázati forrás	Nincs együttműködés
---	--	--	---	-------------------	--	--	--------------	-----------------------	---	-------------------	--	---------------------

2	Fogyatékkal élők munka világában történő bejutásának elősegítése.	Munka világában jelenlévő hátrányos megkülönböztetés a célcsoportban.	Fogyatékkal élők munkába állása, foglalkoztatók érzékenyítése a témához.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információgyűjtés, fórumok szervezése.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Fogyatékkal élők munkába állása, stabil munkahelyek.	pénzügyi és humán	önkormányzati és/vagy pályázati	Nincs együttműködés.
3	Fogyatékkal élők életmódjának és életvitelének megismerése.	Fogyatékos személyek életmódjáról hiányos információ a lakosság körében.	Lakosság érzékenyítése a témához.	gazdasági program	Összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával.	Információgyűjtés, közvetítés, pályázatok keresése, beadása, tájékoztató programok és kampányok szervezése.	polgármester, családsegítő szolgálat, szociális iroda	2029. 12. 31. (hétfő)	Programokon résztvevők arányának növekedése.	pénzügyi, humán	önkormányzati és/vagy pályázati	---

10. 3. Megvalósítás

10.3.1. A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

10.3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a települési önkormányzat jegyzője,
- helyi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,

- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

10.3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

10.3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

10.3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

10.3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

10.4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tompa város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Tompa város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

--

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás